

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiiu și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Cuvântarea

Ilustrații Sale domnului episcop

Nicolae Popea,

rostită în ședința dela 3 Octomvrie n a Casei Magnaților, în contra planurilor de legi bisericesti ce li-se puseseră spre desbatere.

În contra planurilor de legi bisericesti ale guvernului, s'a vorbit în casa magnaților mult și bine. Astfel foarte aspru le-au atacat arhierii bisericii catolice. Dintre arhierii bisericii orientale au vorbit doi: Ilustritatea Sa Ioan Meșianu dela Arad, din punct de vedere al moralei bisericesti, ear' apoi Ilustritatea Sa Nicolae Popea dela Caransebeș, a vorbit și din punct de vedere bisericesc, și național! Pentru aceea lăsam să urmeze aci aproape întreagă vorbirea Sfinției Sale. Eată-o.

Excelențele Voastre, Domnilor Magnați!

Socot că, peste tot, așa numitele „reformate politice-bisericesti“ vor aduce cu sine cele mai mari încercături, vor turbura în măsura cea mai mare pacea și liniștea sufletească a locuitorilor din patrie. În urma acestor planuri de legi, dacă ele s'ar primi, s'ar vîri în sinul poporului o neînțelegere și demoralizație, care ar fi începutul nimicirii vieții noastre religioase și morale.

Cu drept cuvânt ne-am fi așteptat să ni-se aducă planuri mai bune, mai folositoare pentru noi toți, care ajungând legi, să ușureze soarta noastră, dar' nu ca să o îngreuneze încă, să ne amărăscă în zilele când și de altminteri sîntem aproape de a căde istovii de atâtea poveri!.

În loc de planuri bune însă, ne pomenim cu de acele, din cari reese luminos, că guvernul a rupt ori-ce legătură cu trecutul, începînd lucrarea de *sădăbire în popor a credinței, a legăturii dintre biserică și credincioși*. Și aceasta se întemplă în regatul Sfântului Stefan, care stă sub patronagiul (hramul) Sfintei Fecioare Maria, maica Domnului nostru Isus Christos!...

Eu, dnii mei, așa cred, că o lege plănuită pentru a fi bună, trebuie înainte de toate să fie cerută de anumite lipse.

Ce lipse însă cer legile ce ne stau înainte, în locul așezămintelor sfinte, cari le avem dela începutul creștinismului spre cea mai mare mulțumire și mângăiere sufletească a creștinilor? Doară trebuințele statului? Dar statul nu poate ave trebuințe deosebite de ale popoarelor din care este alcătuit, și chemarea statului nu poate fi decât a înainta binele și fericirea popoarelor. Cred apoi, onorați domni, că dacă se aduce, legea trebuie să fie *folositoare* pentru întreaga țeara. Întreb însă: Ce foloase putem noi aștepta dela introducerea acestor legi bisericesti? Am avut onoarea să vi-o spun mai înainte: *demoralizația și nimicirea familiei!*

După mine unul, lucrul e foarte firesc. Abătînd poporul dela așezămintele dumnezeesti, cu care a fost obișnuit din vremuri depărtate, și obișnuindu-l cu cele civile, ce 'i-s'au pus pe cap cu puterea: cineștea, valoarea și sfințenia celor dintăiu încetul cu încetul va scăde în ochii lui; ba vîzînd că nu mai are nevoie de preot la încheierea căsătoriei, nu-l va mai chema *nici la botez, nici la înmormîntare, până-ce la urmă nu-i va trebui nici biserică!* Și ce va fi oare atunci cu familia? Nu se va deschide oare în acest chip o poartă largă *desfrîului* spre nimicirea poporului, un rău, a cărui pricină de bună-seamă că nu biserică va fi! Și că desfrînarea poporului va ave drept urmare decăderea, putem să o aflăm din istoria omenimii, dar' o putem vedea și din țerile în cari s'a introdus căsătoria civilă și în care acum se petrec cele mai groaznice lucruri.

În sfîrșit eu gîndesc, că ori-ce lege ce se aduce trebuie ca să fie cerută de cătră locuitorii țerii și bine primită de ei. Dar' cine a cerut vre-odată aceste legi bisericesti? Nimeni! Cum a primit poporul vestea despre punerea lor la cale? Cu cea mai mare încărbire! Numai auzindu-se despre aceste planuri de lege, simțimintele întregii țeri s'au revoltat. Toate confesiunile, afară de una (cea calvină) 'și-au ridicat glasul în contra subsăpării temelilor religioase și morale. Îndeosebi, biserică noastră română gr.-orientală, îndată după publicarea acestor planuri de legi, s'a declarat în contra lor atît în sinoadele bisericesti cât și în adunări singuratică de popor, cerîndu-ne nouă (episcopilor) să protestăm în contra introducerii lor. În chipul acesta 'și-a zis cuvîntul seu fiecare naționalitate, ba chiar și partea cea mai mare a Maghiarilor romano-catolici din țeară.

În al cui folos vrea deci guvernul a introduce aceste legi, dacă țeara nu le vrea, ci se îngrozește de ele?

'Mi-se vă zice poate, că *»liberalismul«* (adecă îngăduirea unei depline slobozenii), — că *»spiritul timpului«* (adecă duhul vremilor noastre, care, în capetele descreeate ale unor prea învîțați, nu mai fac atîta din religie și biserică), — că *»patriotismul«* (iubirea de patrie, de țeară, sub care Ungurii înțeleg iubirea a tot ce e *unguresc*, și că de nu-'i iubești deplin pe ei, nu-'i iubești țeara, nu ești bun „patriot“), — sau că știe Dzeu ce alte vorbe de astea, cer aducerea acestor legi.

Dar' ce are de a face *liberalismul* cu credința? Și oare siluirea cetățenilor în ale credinței este *»liberalism«*? Eu știu, că numai un liberalism poate fi adevărat, și anume acela, care se mișcă în cercul principiilor morale (care are de temei învîțăturile sfinte și drepte). Tot ce este afară de acest cerc, este nemoral și prin urmare de osândit.

Tot astfel stăm și cu *»spiritul timpului«* și cu *»patriotismul«*. Până când sînt în conglăsuire cu legea morală, sînt bune și vrednice de laudă, îndată-ce se abat însă, își perd

ori-ce peț. Spiritul timpului este lumina, și lumina nu se potrivește cu întunerecul: ear' *patriotismul adevărat nu face deosebire între fiii acestei patrii, ci pe toți deopotrivă îi îmbrățișează și îi scutește sub aripile sale*.

Mai este în urmă un cuvânt pe care se razimă spriginitorii planurilor acestora de legi. Anume, ei zic, că acestea sînt un mijloc puternic spre înaintarea unificării naționale (contopirii într'una) prin maghiarisarea naționalităților nemaghiare ale acestei țeri.

E trist de tot, domnilor magnați, că în patria noastră se pot ivi asemenea gînduri!

Pornitorii acestui curs nu ved oare, că străduințele lor de acest fel sînt o simplă nebunie, o lucrare vrednică de întunecimea veacurilor de mijloc (a iobăgiei), și un lucru de rîs al liberalismului în fața popoarelor culte ale Europei?!

Nu ved ei oare, că naționalitățile au ajuns la conștiența națională (știre de sine), își iubesc naționalitatea și vreau să moară, ceea-ce s'au născut, ceea-ce 'i-a lăsat Dumnezeu pe acest pămînt! Și dacă unuia îi este iertat, de ce să nu-i fie și altuia? Precum au trăit aceste popoare o mie de ani cu limba și datinele lor, de ce să nu poată trăi și de aici înainte? Știm că fiecare apăsare naște o împotrîvire, și n'ar fi bine ca aceste două să se tot mărească!..

Azi trăim încă în pace, și de Dumnezeu, ca și mai departe pace să avem; dar' timpul e schimbător și deodată ne putem trezi că un nou vifor se năpustește asupra patriei noastre, și ce vom face atunci? Cum ne vom pute apăra oare în contra dușmanului din afară, când popoarele noastre în lăuntru trăesc în dușmanie?

Dlor magnați, biserică noastră română gr.-or. își vede atacat temeiul fînței sale prin aceste legi; își vede atacată credința, datinele religioase, întreaga sa viață bisericască, de sute de ani, și în urma acestora, drepturile sale canonice, chezeșuite și înscrise în legile țerii.

Biserică aceasta, care are un însemnat număr de credincioși, de multe-ori a protestat în contra acestor legi, prin adunări populare. Astăzi poate că nu vor fi luate în socoteală aceste proteste, dar' vor fi și trebuie să fie luate mîne-poimîne, atunci când principiul moral și prin urmare adevăratul liberalism, va ajunge la învingere deplină, recunoscîndu-se egalitatea națională și confesională a tuturor popoarelor acestei țeri. Da, egalitatea tuturor popoarelor și confesiunilor, care în măsură egală își dau averea și-și varsă sângele pentru susținerea acestei patrii!..

Nu pot deci să primesc aceste legi!

*

Cotînd această vorbire, avem tot dreptul să zicem: Eată adevăratul Arhieru! Eată adevăratul Român! Eată bărbatul vrednic de a sta în fruntea bisericii și a poporului seu!..

Trei din cinci.

(*) Cinci erau zalele diavolescului lanț, pe care stăpânirea noastră ungu-rească din Pesta, sub chip de legi „bise-ricesti“, vrea să-l arunce pe grumazul nenăscuților popoare ale țerii, pentru a le face tot mai siesi și zbirilor sei *sclave!*

Ânteia de acest fel, e legea despre *căsătoria civilă*, primită până acum de dieta și casa magnaților, și lipsindu-i încă numai întărirea prin Maiestatea Sa;

a dona și a treia sunt cele despre cari am vorbit în numărul trecut, legi de-a pută adevărat și *fără să te fii de vre-o credință bisericească*, și de a pută *trece la Fidovism!*, care însă au căzut până acum în dieta Magnaților;

a patra e legea prin care în așa zi-sele căsătorii *mestecate* (tată de o credință, mamă de alta), în care până aci copiii de parte bărbătească se cresc în credința tatălui, ear' fetițele în a mamei, — legea cea nouă zice: să nu fie siliți părinții a-și crește fiii în nici unele din credințele lor, *ci să îi poată crește și în o altă cre-dință, de care ei de altfel nu se țin!* Adevărat dacă tatăl e, să zicem, creștin greco-oriental și mama greco-catolică, *să-și poată crește copiii în legea calvină, jidovească ori turcească chiar!*

Legea aceasta a fost primită și de dieta Magnaților. Ear' scopul ei este șor văzut de ori-ce om cu judecată limpede. Ea nu e adusă pentru altceva, decât *pentru înlesnirea vânătoarei de suflete mai ales între popoarele ne-maghiare ale țerii!* Se vor porni de aci încolo Jidovii și Calvinii pe lângă oameni să-i înduplece și să-i cumpere ca să-și crească măcar copiii în legea lor, ca apoi deodată cu credința bisericească părintească, aceia să-și părăsească și nația de care s'au ținut părinții lor. Și eată vrajba și ura virită între oameni! Atragem de cu bunăvreme luarea aminte a conducătorilor celor mai de aproape a

poporului nostru, ca să-l lumineze ce cursă vicleană 'i-se pune înainte de vicleana stăpânire ungu-rească, și să-și spună ce urit și păcătos va fi părintele, care nu-și va crește copiii sei în legea lui ori cel puțin a mamei lui, ci în o a treia!

a cincia e legea prin care *să iau din mâna preoților protocoalele botezaților, cununăților și morților*, protocoale purtate de fiecare în limba bisericii sale, și se dau la slujbași numiți anume de stat (în parte mare notarilor), ca să le conducă *ungurește*. Scopul acesteia îl vede fiecare: el este adevărat acela ca să ducă pe creștin după cartea de botez, după cea de cununie și de moarte, *la slujbașul ungar și nu la preot*, precum îl va duce și la cununie la același slujbaș ungar și nu mai mult la altar! Această lege a fost și ea primită.

Așadar' *trei din cinci*...

Precum vedem, sabie grea atîrnă asupra capului nației noastre, și primejdie mare aduce viitorul asupra bisericii! Singur în bunătațea și cumișia poporului nostru român ne mai încredem. Dacă el va fi și pe viitor același credincios tare al bisericii și nației sale, precum în trecut a fost, dacă noi cei de azi nu ne vom lăsa trași pe povârnișul păcatului și al slăbiciunii, ci ne vom arăta vednici urmași ai bravilor nostri strămoși cari țineau morțiș la legea și nația lor, atunci nici aceste legi mari stricăciuni nu ne vor pută cășuna, — de vom fi însă netrebnici, slabi de ânger și mișei: atunci da, căci netrebnicii și mișei își părăsesc și credința și nația și pe D-zeu pentru câte un blid de linte.

Frați Români! Treziți-Vă de cu vreme, uitați-Vă bine la cursele dușmanului, fiți bravi și nu vă lăsați împinși într'însele, pentru-ca nepoții să Vă poată binecuvânta amintirea, precum și noi putem binecuvânta pe a bunilor și credincioșilor nostri strămoși!

Cetiți!.. Scrieți!..

(*) Este astăzi un lucru știut de toată lumea și pus mai presus de ori-ce îndoială, că cultura, lumina, și cu ele mai multul bine, s'a străcurat și se străcoară la popoare în măsura și asemănarea în care s'a lătit la ele știința de carte, cetitul și scrisul. În cărți se află azi depusă o comoară uriașă de științe și îndrumări de tot felul, și se depun mereu. Cel-ce știe ceti, n'are decât să-și cumpere cartea cutare despre lucrul cutare, acolo află îndrumările de lipsă, și-și poate isprăvi lucrul de zeci de ori mai bine și mai spre folosul seu, ca cel-ce n'a putut ceti și învăța.

Cu cât cunoștința de carte s'a lătit mai tare la un popor, cu atât avântul lui spre înflorire în toată privința a luat un sbor mai puternic.

Sunt în Europa popoare, ca, spre pildă, cel din *Elveția* (Svaiț-ul), *Belgia*, *Francia*, *Germania* ori *Anglia*, care în privința asta stau neasemănat mai sus de cum noi stăm! În aceste țeri cetitul e așa de lătit și poporul e așa de îndrăgit în cetire, cât țeranul francez, spre pildă, *chiar ținând la coarnele plugului*, — are o foaie în mână!

Dar' apoi urmarea acestei nespuse dragoste de cetit, se și vede în aceste țeri! Într'însele cultivarea pământului se face de zeci de ori mai bine și mai cuminte decât la noi, căci învață fiecare și cetește din cărți cum trebuie lucrat, ear' roada este și ea întreită în asemănarea cu cea dela noi. Vitele lor sunt neasemănat mai frumoase, mai nobile și mai bune ca ale noastre!

Elveției 'i-s'a dus vestea de frumșeța vitelor ei celor alese și bune. Re-numita rassă „Pinzgau“, sau cum îi zic pe alocurea *«de Svait»*, acolo își are leagănul, și de acolo duc în toate părțile, până chiar și pe la noi, din ele, spre a

FOIȚA.

De când e mic spicul de grâu?

În vremea de demult, de demult, din bătrâni din oameni buni, Sănătatea dăduse mână cu Pacea, și, cum erau ele două sînte surori, ele purtau lumea și pe oameni din fericire în fericire. Oamenii trăiau mult și bine. Dar' și puteau, pentru-că pe pământ nesănătatea, ura, cazna, sudalma, încă nu se conăciseră, ear' uritul păcat lipsia cu totul din trupul și sufletul oamenilor. Și așa ce să te miri că și Dumnezeu 'și-a revărsat cu îmbelșugare pe atunci toate bunătățile pe pământ. Între alte minuni ale bunătății lui era și aceea, că sfântul grâu era tot numai un spic dela pământ până la vîrf!...

Trecînd-mergînd însă, sănătatea mai slăbise și ea din noițe, și alătura cu ea și pacea cam slăbise; oamenii începuseră a se

îmblăstămăți și păcatul a prinde putere asupra lor.

Așa s'a nimerit odată că o fleoarcă de Jidovoaică purtându-și pe brațe rodul necurat al unei dragosti neiertate, a ajuns între niște holde cu dela pământ întregul spic. Aici băiatul 'i-s'a mînjit pe mână, și fiindcă Jidovoica nici pe acele vremuri nu știa, ca Româncea, să toarcă și să țese, de aceea băiatul ei nu avea scutece, și de aceea păcatoasa lui mamă s'a aplecat jos și a smuls o mână de grâu de a șters băiatul. Și în clipita aceea, a rînduit Dumnezeu sfântul, de a perit tot grăul cât a fost mînjit, de a rămas numai la vîrf o bucătică cu grăunțe, cât nu fusese spurcat de spurcata Jidancă, și din care să se poată hrăni o vrăbie cu vrăbioiul ei, ear' grăul sîmănat de mână jidovească să nu răsără; — și de atunci nu sînt Jidani plugari...

Eugen T.

Versul Iancului.

Trimis de *Petru Cipou*, învățător în Lunceșoara.

Trece Iancu pe la stână,
Cu pușca plină pe mână,
Ori de-i plină ori de-i goală,
Domnii fug de să omoară!
Strigă sora Iancului
Din cornul piațului,
Săraci ficiori de pe sate,
Cum vă strigă la cetate,
Și vă dă haine crepate
Și pălării 'ncornurate,
Și cămeși cu guri în spate.
Sună codrul nu-i minciună,
Că carăle Iancului
Pe drumul Feleacului,
Merg sclipind ca stelele
Și lucind ca soarele;
Și la boi coarne de ceară
Nu-i viteaz ca Iancu 'n țeară!
De când e Iancu 'mpărat,
Domnii 'n pat nu s'o culcat
Nici la masă n'o cinat!

le prăsi. Bogăția în țările acestea este și ea mult mai mare, și sărăcia mai puțină, ca pe la noi. De ce? Pentru-că poporul la ei e mai luminat, mai cult, și știe, învățând din cărți, cum se folosească în chipul cel mai bun, felurile isvoare de venit, lucrarea pământului, economia cu vite, negoțul, meseriile și altele!

E destul să știi despre un popor cât de tare e lătită la el știința de carte, pentru-ca să cunoști, întrucât este luminat și înaintat și în celelalte privințe toate, ori apoi rămas înapoi în toate!

La pagina 462 a numărului de față (în «Economul») publicăm o arătare cu numeri despre cât de lătit e cetitul de foi la deosebite popoare astăzi. Din acea arătare se vede care țeară la ce înălțime a ajuns în privința asta, și se știe, că aceasta este o măsură aproape în tot locul drept spunătoare și despre că la ce înălțime de bunăstare și cultură peste tot, stă țeara cutare.

Astfel aflăm de pildă, că în *Elveția* (Șvair) sunt atâtea foi cât *tot la 3 mii* de locuitori (înțelegând și pe copii și femei), se vine o foaie! Urmează apoi *Francia, Belgia și Olanda* cu o foaie *la 7 mii*, *Anglia și Germania* la câte *8 mii*, și altele la mai mult ca zece. Și într'adevăr, că în țările numite, cultura, lumina, și cu ele bunăstarea popoarelor, stă foarte sus! Acolo affi *sate* mai frumoase ca multe din *orașele* de pe la noi, despre care noi zicem că sunt — frumoase, și affi *țerani* în multe privințe mai deștepti, ca mulți de pe la noi, despre care noi zicem că sunt — „învățați“.

Dar' să lăsăm în pace pe acele țeri, cu ele nu ne putem noi nici asemăna, și să ne restrângem între marginile țerii noastre. Cum ne arată cifrele că stau trebile aici?

Bine pentru alții, rău pentru noi!

Când s'arată Iancu 'n deal
Fug toți domnii din Ardeal;
Când îl ved printre butuci,
Fug nebuni fără păpuși! . . .
Că Iancu s'o mănăiat,
Puiu de Ungur n'o lăsat,
De Ungur și de Jidan,
Numai limpede Roman!

Străinu-'s în țeară strină,
Fără foc fără lumină!
Fă-mă, Doamne, ce mi face,
Fă-mă, Doane-un porumbaș,
La maica pe cueraș.
Trasei vânt cu aripa,
Stînsei maicii lumina,
Maica prinde-a blăstema,
Pe cine-a stîns lumina.
— Maică, nu mă blăstema,
Că eu 'ți-am stîns lumina.
Maică măculița mea,
Vezi cum e fără lumină,
Așa-i în țeară străină,
Vezi cum e fără de foc,
Așa-i fără de noroc...

Acî sunt atâtea foi, că tot pentru **10 mii** de cetățeni ce *vorbesc* ungurește se vine o foaie. Acî sunt firește a se socoti și toți *Fidanii* (câteva sute de mii) și toți câți vorbesc ungurește, fără a fi însă Unguri, — și e a se ști că cele mai multe foi le scot *Fidanii* pentru treburi de ale lor; — la cetățeni Nemți se vin pe **15 mii** o foaie, la cei de viță *slavă* (Slovaci, Sârbi, Ruteni, Croați) pe **45 mii** o foaie, *ear' la Români* abia pe **150 de mii** de oameni — o foaie!..

Cifrele acestea sînt sdrobtoare! Ele, deși nu va fi tocmai pe tocmai, dar' totuși arată cât de mult sîntem noi Români rămași încă înapoia celorlalte popoare din patrie, în privința asta, precum și în multe alte privințe...

Erau însă vremuri și mai rele odată. Erau vremuri când în casele Românilor, mai ales a celor mai de sus, se încuibase limbi străine, încât poetul *George Sion* a simțit lipsă să zică:

»Mult e dulce și frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă-armonioasă
Ca ea nu găsim;
Românașul o iubește
Că sufletul seu . . .
Vorbiți, scrieți, românește!
Pentru Dumnezeu! . . .

Vremea aceea a mai trecut și a venit alta. Astăzi vorbim noi românește și vorbesc și în casele familiilor noastre mai de sus, și versul lui Sion adresat familiilor aceluia înalte, azi trebuie reînnoit, reînprospătat, adresându-'l de-adreptul iubitelui *popor de rînd* schimbând însă și el un singur cuvânt și zicînd:

»Mult e dulce și frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă-armonioasă
Ca ea nu găsim!
Românașul o iubește
Că sufletul seu . . .
Cetiți, scrieți românește!
Pentru Dumnezeu!

Da! Cetiți, cetiți! Cetiți și scrieți românește, ca să ajungem și noi cât mai curînd a avî și în această privință asemănare deplină cu celelalte popoare din țeara și din afară de țeară! Căci de e adevăr în ceva, apoi de bună-seamă mult adevăr e în vorba „*Cine are carte, are parte!*» căci mult poți face cu un popor știutor de carte, și puțin cu unul neștiutor. . .

Cunoștința întinsă de carte trage după sine o mulțime de urmări bune. Fiind mulți cetitori, cărțile și foile se vor sporî și îmbunătăți, căci se va plăti cărțurilor să scrie și gazetarilor se scoată foi, ear' prin ele, lucru firesc, știință de tot felul se va scurge în popor în măsură neasemenat mai multă, și va fi bine și de cetitori și de scriitori.

Așa cum azi stăm, noi stăm încă foarte slab. Cărțile nu se trec, foile nu se pot susține decât cu chiu și vai, — *căci nu avem cetitori destui!*

Eată, iubiți preoți și învățători, un minunat teren de muncă. Munciți din toate puterile în această direcție, și binecuvîntați veți fi în pomenirea tuturor celor-ce știu ce va să zică aceasta!

Să ne punem toate puterile în cumpănă, că în vreme de doi, de trei, de cinci ani cel mult, *să se îndoască măcar, numărul celor-ce știu ceti și scrie în poporul nostru!* Să-'l vezi pe fiecare bărbat și femeie la biserică cu carte de rugăciune în mână, pe fiecare în zi de Duminecă și sîrbătoare cu o foaie în mână, chiar pe copilul ce aleargă pe câmp după vite, să-'l affi cu o cârtică în mână! Atunci mai bine ne va fi și mai mult bine se va revărsa peste noi și scumpul nostru neam. Căci limba noastră e frumoasă, și

»Românașul o iubește
Că sufletul seu . . .
Cetiți, scrieți, românește!
Pentru Dumnezeu!

Poesii populare.

Din Tirimia-mare.

Culese de *Porfiriu Popp*, învățător.

Dorul badei când m'ajunge
Stau în loc și 'ncep a plînge,
Dorul badei când m'aleargă
Stau în loc, mă fac beteagă.

Vină, dragă bădișor,
Că-'ți moare mândra de dor,
Vină vindec'o, bădiță,
Sărutând a ei guriță.

Badea meu, bade și floare,
Grădina mirositoare,
Cine te miroasă moare.
Că și eu te-am mirosit
Și-'ți duc dorul de perit...

Bădița de peste deal,
Ar veni și n'are cal,
Ia-'ți, bădiță, cal în plată,
Și mai vină câte-odată

D o i n e.

De pe valea Arieșului.

De *Ioan Epure*, june în Șartoș.

Foaie verde de săcară
Rău te-ai stricat, mândră-aseară,
Când mergeam dragă, la voi,
Tu te sfătuiai cu doi,

Când eram peste fetie,
'Mi-ai ținut calea și mie.
Nu te-am știut eu pe tine,
Că iubești pe cine-'ți vine.

— Măi, bădiță, nu zici bine,
Eu 'i-am întrebat de tine,
Doară te-au văzut venind,
Ori de mine întrebând.

— Mândră mândrulița mea,
Întreabă tu două-tri
Și te du de unde vii
Ori te lasă cu cât știi.

Foaie verde de bujor,
Mândră-i țeara Motilor,

Un răspuns vrednic!

Am fost atins și noi la timpul seu, că în *Dieta-Împărăției* în (delegațiuni) ținută estan în Pesta, s'a adus în vorbă mișcarea și frământarea noastră a Românilor apăsați. Știm că ministrul comun al trebilor din afară a împărăției, li-a spus deputaților Unguri care îl atacau, că mișcarea noastră nu trebuie privită ca venind numai de din afară, — dar' încolo el a adus nainte în vorbire și Liga din București, și vorbind despre ea a învinuit-o și pe ea, că ar fi hrănind ferberea aici, și că ar fi urmărind scopul, de a desface Ardealul de câtră Ungaria, spre a-l alipi la România. O învinuire grea aceasta, pentru care dacă ar fi adevărată, s'ar pute cere pășirea guvernului însăși Terii-Românești contra unei atari insoțiri de pe pământul ei, care are de scop spargerea unei împărății vecine, și învinuire care ar pute face pe oamenii iubitori de pace din Europa, ca să se răcească față cu lupta noastră, și să nu o mai vorbească de bine, ca pe una ce urmărește scopuri tulburătoare.

Frații nostri care sunt la conducerea Ligei, auzind de această învinuire adusă lor, 'i-au întocmit numai decât un răspuns, pe care 'l-au tradus, tipărit și răspândit zilele acestea, în toate, limbile culte ale Europei și în toate țările. În acel răspuns se zice între altele:

„Nu, mișcarea noastră nu are nimic cu toate acestea (adecă cu scopuri de desbinare a Transilvaniei de Ungaria). Altceva voim noi, altceva ne ațită pe noi; altă cauză sfântă ne înfioară și ne prefăce în voluntari credincioși sub drapelul ei național și umanitar.

„De peste Carpați se ridică un strigăt de desnădejduire într'o limbă, care este a noastră; căci cei care se sbat îndurerăți frații nostri sunt, pe care cu atât mai mult îi vom iubi, cu cât suferințele lor vor crește, cu cât lanțurile lor vor fi mai grele, cu cât mai mulți din ei vor fi aruncați în temnițele Ungariei!...

„Ceea-ce ne mișcă pe noi este ușor de înțeles. Nu putem sta nepăsători când 3 mi-

lioane de Români sunt amenințați de perire. Dreptul lor de a trăi, ca Români, îl au, căci este un drept firesc. Și dacă noi n'am susținut acest drept al lor, ne-am lăpăda și de al nostru. Dreptul istoric de a trăi, ca Români, îl au, căci pe pământ românesc au stat pavăză de apărare a înaintării europene, și în lungul veacurilor nu s'au învoit a-și părăsi limba și conștiința lor de popor de neam roman.

„Nu părtinirile, ci presimțirile primejdiei de obște ne ridică pentru a opri lovitura de moarte care ar isbi tot atât de tare în noi ca și în frații nostri!

„Eată unde trebuie căutate pricinile adâncei noastre mișcări, pentru a o înțelege.

„Contele Kálnoky vorbește numai cum 'i-se pare lui după închipuire, pe când primul-ministru al Ungariei, domnul Wekerle, zicea în aceeași vreme unui scriitor al ziarului „Figaro” din Paris (ce a fost la el), că:

„Pentru-ca să încete certele între ce-
„tățenii români și unguri, trebuie să se înceapă
„anume cu unii Unguri. Când micii nemeși
„din Transilvania, — leneși, îngâmfați și
„proști, vor înceta a se mai purta ca niște
„domni mari, ear' în pungă fără'o lăscăe, —
„și nu vor mai desprețui pe țeranii români
„ca pe niște robi, când le va intra în minte
„că la sfârșitul veacului al 19-lea nimic nu
„se mai poate face fără cinstirea drepturilor
„altuia — și noi vom ști să punem rânduială
„— va fi deja un mare pas făcut“...

„Este o mare greșală a crede, că mișcarea noastră este condusă de „Transilvăneni” pribegiți la noi.

„Ceea-ce a pornit din conștiința unui popor drept și bun, trebuia să aibă un răsunset puternic în sufletul simțitor al Apusului înțelept și luminat.

„Și răsunset a avut!

„Doresc oamenii de stat și de bine ai Austro-Ungariei, ca Europa să nu se alarmeze, ca ațitarea din România să se potolească, ca strigătul celor de dincolo să nu mai străbată inimile noastre? Nau decât să facă dreptate poporului martir; să-i deie deplină și legiuită libertate de a se desvolta după felul seu firesc spre propășirea obștească a popoarelor din patrie. Nau decât să facă din Ungaria o patrie bună a tuturor, căci astăzi ea a ajuns a fi, cum 'i-a zis un om mișcat, — „temnița naționalităților“.

„Și atunci pace va fi!

„Să se facă în Ungaria dreptate și atunci Ungaria nu va avea cetățeni mai credincioși ca Românii de peste Carpați, nici mai buni amici ca Românii din România,

„Nu spargere de țeri, ci dreptatea poporului frate voim!

București, Oct. 1894.

V. A. Urechid. — G. Cantacuzino. — S. Perietzeanu-Buzău. — Barbu S. Delavrancea. — I. C. Grădișteanu. — I. Bianu. — G. Bursanu. — N. Coscăescu. — Dr. I. Nenitescu.

În temnițele din Cluj.

Primum următoarea scrisoare:

Știind eu că cel-ce suferă are lipsă de mângâiere, mai ales însă ca un semn de recunoștință față cu cei-ce pentru drepturile noastre se primejduesc, m'am hotărât să cercetez pe iubiții nostri preoți, cari stau sub zăvoarele temnițelor ungurești din Cluj!

Acuș e o lună de când 11 biserici române sunt văduvite de cei-ce cu atâta dragoste știau să ne tâlcuească drepturile noastre, să ne spună când și câte din acele ni-se calcă, câte plângeri nu ni-se bagă în seamă ș. a.

La acestia m'am dus eu.

Trenul ce ducea, la Cluj sosise tocmai pe inserate, și așa îmi era peste puțină a vedea pe doriții mei.

În dimineața următoare până la 9 oare nu am cercat a intra, știind că procurorul Lázár o să fie obosit dela pertractarea în care fu osândit și cel-ce scăpase încă, iubitul fruntaș al nostru dl *Septimiu Albini*. Abia după ameză cu greu 'mi-s'a îngăduit intrarea, căci ziua de cercetare este Dumineca, ear' asta era Mercuri. Am aflat pe iubiții nostri făcându-și preumblarea de după prânz — doi cu doi, veseli cum nu mă așteptam să-i aflu! Până acuma toți sunt sănătoși și cu răbdare își sufer osânda, grea pentru ei, dar' mai grea pentru familiile de acasă. Drept un fel de norocire li-se poate socoti împregiurarea, că sunt împărțiți în 2 celule, căci fiind laolaltă, le trece vremea mai bine. În o celulă sunt domnii *Anca, Baci, Bârsan, Suia și Murșan*, în a 2-a dnii *Bungârdean, Deac, Nechiti, Pop și Timariu*, ear' al 11-lea osândit, dl *Moldovan*, e închis în Bistrița. Chiar în ziua în care 'i-am cercat li-a venit ca dar o budacă cu brânză dela bravul lor coleg *Zacharie Bulbuc*, preot în *Măgura*. 'Mi-au spus, că s'au rugat de subprocuror să le ierte barem în o sărbătoare să meargă la biserica română — firește sub escortă, dar', spre durerea lor, nu li-s'a iertat. Se vede, că se tem de rugăciunile preoților nostri. Decât că dînșii, după-ce li-s'a slobozit a avea la sine cărți de rugăciuni, în toată ziua își fac rugăciunile prescrise în — temniță!.. Tare 'mi-a plăcut auzindu-'i vorbind cu mult foc despre trebile noastre naționale. 'I-am părăsit, și vrând-nevrând 'mi-am adus aminte de anul 48, când preotul român era batjocorit tot așa!.. dar' chiar după aceste vremuri de batjocură au urmat altele mai bune — sdrobirea lanțurilor iobăgiei!

Adu, Doamne, în curând și sdrobirea lanțurilor iobăgiei acesteia nouă, sub care am căzut de nou!..

Să trăească întemnițării din Cluj! și să deie D-zeu poporului român tot preoți ca ei!..

Un grănițer.

Și-i umbroasă și bogată,
Pe munți 'nalți împrăștiată.

Văile-'i sunt scufundate,
Și fetițele-'i cresc înalte,
Nalte, mei, și subțirele,
Să te tot fălești cu ele.

Cărărușe printre porți,
Am iubită dela Moți,
Cărărușe prin porțiță,
Dragă ca o peuniță.

Vara-i cald, holda se coace,
Toate-'s bune și s'or face,
Numai una e rău foarte,
Că ce suntem prea departe.

Noi când vrem să ne vedem,
Cărți căutăm să ne scriem,
Foate verde lemn pălit,
Pentru locul de 'ntălnit. . .

TOAMNA.

Vara trece!...

Paserile trec în stoluri,
Munții se ascund în neguri,
Prin văzduh cumplit șuieră
Vântul rece.

Frunza cade!..

Codrul mut și pleș rămâne,
De prin sate și cătune
Se ridică pe vânt fumuri
Resfirate.

Cade brumă;

Zi de zi florile 'nghiață,
Câmpu-'și perde-a sa verdeață;
Veselia lui se stinge,
Și se curmă.

Acente *Lucian Bolcaș*,
student.

Avram Iancu.

Suma din numărul trecut:

1414 fl. 89 cr. și 223 lei, 50 bani. r.

Din **Săcărămb** (com. Hunedoarei) au adunat domnișoarele surori *Ludovica, Elisa și Valeria Iancu*, dela următorii:

Iosif Iancu, proprietar 1 fl., Sabin Piso, protopresbiter gr.-or. 1 fl., doamna Victoria Blașian, protopopeasă gr.-cat. 1 fl., Simeon Deac, proprietar 1 fl., Alexiu Pascu proprietar 1 fl., Iosif Iancu, inginer de mine 1 fl., d-na Elena Iancu 1 fl., d-șoarele Ludovica, Elisa și Valeria Iancu 1 fl., Daniel Coloși, proprietar 1 fl., Alimpiu Oprea, paroch gr.-oriental 1 fl., Daniel Ambruș, ofc. de mine (din Baiță) 1 fl., Ioan Moța, teolog absolut (din Nojag) 50 cr., Mihail Candrea, teolog absolut (din Neagra) 50 cr., George Iancu 50 cr., Petru Iancu 50 cr., Simeon Moța, econom 30 cr., Iosif Bucureștean, hutman (din Hondol) 50 cr., Stefan Murg, econom (din Balșa) 20 cr., Teodor Floria, econom 50 cr., Alexandru Deac 50 cr., Alexandru Boldor 50 cr., Nicolau Colosi 30 cr., Vasilie Floria 20 cr., Petru Bucureștean 20 cr., Simon Vărmăgean 20 cr., Ecaterina Trestian 5 cr.

Suma 16 fl. 45 cr.

Din **Caransebeș** a adunat domnul *George Lăvescu*, dela următorii:

Lazar Șchiopu 1 fl., Almajanul 1 fl., G. Andreevics 1 fl., Temes Iancu 1 fl., Ioan Humiza 20 cr., Ioan Pau 10 cr., George Lăvescu 50 cr., Terigova 35 cr., Eva Borlovan 20 cr., Silvestru Logoșan 20 cr., George Buru 50 cr., Vasile Cornean 10 cr., Ilie Socaci 10 cr., Toma Iunicil 5 cr., Ioan Cornean 10 cr., Vasile Sacalazan 1 fl., Iefta Biju 1 fl., Ioan Stroea 20 cr., Elena Biju 1 fl., Dimitrie Toma 40 cr., St. Veovan 2 fl., I. Glimbocean 1 fl., Florica Barbu 50 cr., Alexandru Dolomitro 20 cr., Ilie Sebeșan 30 cr., Nicolae Micescu 10 cr., Mihai Cadariu 10 cr., Ioan Vaca 10 cr., A. Lăvescu 10 cr., Pavel Crașovan 10 cr., Iosif Cornean 20 cr., Demeter Briea 10 cr., Ioan Jumanca 30 cr., Petru Rabagiu 10 cr., Vasile Colaric 20 cr., Nicolae Ijac 20 cr., Ivantea Berta 20 cr., George Jumanca 20 cr.

Suma 16 fl.

Din **Ohaba** (lângă Blaj) a adunat economul *Basilii Murășianu*, dela următorii:

Basilii Murășianu 1 fl., Ioan Moldovan 1 fl., Simeon Mihălțan 1 fl., Ioan Murășianu 50 cr., Maria Murășan 25 cr., Dumitru Marcu 50 cr., Salomie Marcu 15 cr., Nicolae Rusan 15 cr., Maria Rusan 10 cr., Nicolae Murășianu al lui Antonie 10 cr., Ilie Baltescu 10 cr., Culița Cristea al lui Ioan 15 cr., Simeon Stef al Hili 5 cr., Nicolae Stef al Savului 5 cr., Nicolae Deac 10 cr., Nicolau Cadau al Litiaiu 5 cr., Vasilie Schiau 10 cr., Maria Schiau 10 cr., Vasilie Stef al Flori 10 cr., Nicolau Pțrvu 5 cr., Ciprian Cadau 5 cr., Zaharie Balteș 5 cr., Simeon Stef al lui Niculiță 10 cr., Toma Crișan al Sânti 10 cr., Mihailă Stef al lui Pavel 10 cr., Vasilie Mihălțan al lui Zaharie 50 cr., Vasilie Pțrvu 20 cr., Rafla Pțrvu al lui Vasilie 20 cr., Culuțu Schiau al lui Mihailă 20 cr., Ana Schiau 10 cr., Ioan Cadau al lui Savin 20 cr., Vasilie Stef al lui Gligor 20 cr., Mihailă Popa 20 cr., Ioan Moldovan 20 cr., Stefan

Dragomir 10 cr., Mihailă Schiau al lui Istenie 10 cr., Tirian Crișan 10 cr., Vasilie Murășianu al lui Maniu 10 cr., Maria Murășianu 10 cr., Vasilie Groza 25 cr., Ana Groza 25 cr., Zafiu Cristea 10 cr., Ana Albacean 50 cr., Ioan Stef 50 cr., Ioan Mihălțan al lui Nicolae 5 cr., Ioan Mihălțan 10 cr., Achim și Ioan Bataciu 20 cr., Andreiu Murășianu al lui Maniu 10 cr., și familia lui Maria 5 cr., Saveta 5 cr., Maria 5 cr., Veronica Codeu 5 cr., Nicolae Murășianu al lui Stan 20 cr., Maria Murășianu 10 cr., Simeon Muntean 20 cr., Zevedeu Broscătan al lui Nicolae 30 cr., Maria Broscătan 10 cr., Ioan Groza al Linei 10 cr., Ioan Stef al lui Niculiță 20 cr., Domnica Stef 10 cr., Nicolae Drăgoiu 10 cr., Nicolae Schiau al lui George 15 cr., Zaharie Crăciunean 15 cr., Vasilie Mihălțan al lui Ioan 10 cr., Maria Mihălțan 5 cr., Eliseiu Mihălțan 5 cr., Ioan Codeu al Mihului 50 cr., Nichie Bataciu 5 cr., Achim Suci 10 cr., Ioan Mihălțan al lui Hulean 30 cr., Partenie Murășianu al lui Antonie 10 cr., Paraschiva Murășianu 5 cr., Achim Murășianu 20 cr., Ioan Schiau 25 cr., Ana Schiau 10 cr., Maria Dragomir a lui Vasile 10 cr.

Suma 14 fl. 40 cr.

Din **Mercurea** a adunat economul *Simion Solomon*, dela următorii:

Droc, protopop 5 fl., Ilie Nistor Fleșer 20 cr., Oarecine 20 cr., Mateiu Fleșer 20 cr., Ioan Rujean 10 cr., Spiridon Fleșer 20 cr., Ioan Buda 5 cr., Andreiu Flosi 20 cr., Ioan Muntean 10 cr., Nicolae Albu 20 cr., Ana Istrate 5 cr., Ioan Câmpean 20 cr., Ioan Helju 20 cr., Ilie Fleșer 20 cr., Ilie Oltean 10 cr., Dochia Ciorugă 10 cr., Ioan Beu 10 cr., Moise Baci 10 cr., Dumitru Bunea 10 cr., Pavel Neamțu 20 cr., Moise Gintă 5 cr., George Mntean 20 cr., Ioan Marcu 10 cr., Ioan Fleșer 20 cr., George Bunea 10 cr., George Albu 5 cr., George Benea 10 cr., Ilie Luca 10 cr., d-na Mina Ciugudean 1 fl., Daniil Stroia 1 fl., Ioan Aciu 20 cr., Ioan Barbu 5 cr., Ioan Bunea 4 cr., Andreiu Fulea 5 cr., Ioan Nanu junior 10 cr., Dumitru Fleaca 15 cr., George Topârcean 5 cr., Ibia Șufana 50 cr., Istina Solomon 20 cr., Ilie Jurca 4 cr., Ioan Jurca 4 cr., George Fulea 5 cr., Nicolae Bunea 10 cr., Ioan Bunea 10 cr., Nicolae Muntean 5 cr., Nicolae Fara 10 cr., Nicolae Mihui 4 cr., George Rosean 4 cr., Ana Crișmariu 5 cr., Ioan Vlad 10 cr., Ioan Armean 5 cr., Ioan Rujean 2 cr., Dumitru Muntean 3 cr., Ioan Fleaca 5 cr., Nicolae Sapcea 10 cr., Ioan Solomon 10 cr., Toma Gibolariu 5 cr., Maria Ludușan 5 cr., Ilie Helju 10 cr., George Tăiuș 10 cr., Ioan Fleaca 10 cr., Ilie Tusoiu 8 cr., G. Oltean 5 cr., Nicolae Fulea 5 cr., Ioan Stancu 20 cr., N. Presăcan 10 cr., D. Fulea 5 cr., M. Presăcan 10 cr.

Suma 14 fl. 33 cr.

Din **Intregalde** a adunat domnul preot *Nicolae Necrelescu*, dela următorii

Iosif Nestor 1 fl., Dochia Nestor 1 fl., Maria Nestor 1 fl., Lucreția Nestor 1 fl., Toma Hătegan 50 cr., Nicolae Necrelescu 1 fl., Aurelia Necrelescu 50 cr., Ioan Bălcan 4 cr., Nistor Bălcan 4 cr., Nicolae Nistor 5 cr., Marta Hornariu 5 cr., Pavel Necreala 10 cr., Mihailă Cir 5 cr., Luca Necreala 20 cr., Simion Necreala 10 cr., Leon Sularea 5 cr., Ioan Cristea 5 cr., Ioan P. Birlea 10 cr., Rusand Ghioanca 5 cr., Iacob Cutean 5 cr., Simion Ghioanca 10 cr., Loghim Cutean 10 cr., Aron Macaveiu 10 cr., Anastasie Sularea 5 cr.,

Simion Bălan 4 cr., Teodor Miclea 10 cr., Sofia Prața 5 cr., Palaghia Birlea 5 cr., Susana Heiuș 5 cr., Teodor Florea 10 cr., Andreiu Bardea 5 cr., Simion Hătegan 10 cr., Moise Pavel 10 cr., Ioan Nestor 1 fl., Petru Groza 10 cr., Clement Cristea 10 cr., Petru Butelane 5 cr., Luca Șuibe 5 cr., Ioan Nestor al cant. 10 cr., Gregorie Șuibe 5 cr., Vasilie Hătegan 5 cr., Petru Modol 5 cr., Todoruț Hătegan 10 cr., Simion Modol 5 cr., Petru Oltean 5 cr., Parastie Șuibe 10 cr., Ioan Topor 5 cr., Paraschiva Nestor 10 cr., Vasilie Ancea 10 cr., Nicolae Ghioanca 5 cr., Macaveiu Ghioanca 10 cr., Simion Nița 10 cr., Atanasiu Bălțat 10 cr., German Buțuțaiu 10 cr., Alexandru Macaveiu 10 cr., Ioana Avrămuțu 4 cr., Pavel Necreala 5 cr.

Suma 10 fl. 66 cr.

Din **Sambotele** a adunat domnul *Alexandru Graur*, dela următorii:

D-na preoteasă Virginia Bozac 2 fl., d-na preoteasă Ana German 2 fl., Ioan Pop 20 cr., Anica Pop 10 cr., Vasilica Pop 10 cr., Letiția Pop 10 cr., Podica Cătană 10 cr., Teodor Silipașu 20 cr., Vasilie Stanboan 15 cr., Ana Muntean 20 cr., Alimpe Uilecan 6 cr., Dumitru Pop 5 cr., doamna Aurelia Danu 5 fl., Nicolae Moldovan 20 cr., Alexandru Graur 64 cr.

Suma 11 fl. 10 cr.

Din **Sângătin** a adunat economul *Simion Dăian*, dela următorii:

Simion Dăian 50 cr., N. N. 50 c., Nicolae Lupaș 50 cr., Nicolae Pavel 20 cr., Ioan Hândorean 20 cr., Nicolae Hândorean 20 cr., Mărginean Ioan Radu 20 cr., Nicolae Hociată 20 cr., Nicolae Blaga 20 cr., Ioan Bozan 20 cr., Nicolae Preda 20 cr., Ioana Ivan 20 cr., Alexă Deacu 10 cr., Ioan Tat 10 cr., George Fărcaș 10 cr., Samoilă Pavel 10 cr., Ioan Pașcu 10 cr., Ioan Jurca 10 cr., Isidor Popa 10 cr., Ioan Chioriu 10 cr., Ioan Mărginean s. 10 cr., Nicolae Fărcaș 10 cr., Ioan Fulea lui Nicolae 10 cr., Farkas Menyhardi 10 cr., Ioan Mihui 10 cr., Ioan Preda 10 cr., Ioan Mihui lui Nicolae 10 cr., Istina Russu 10 cr., Oana Dumitru 10 cr., Dănilă Tat 10 cr.

Suma 5 fl. 10 cr.

Din **Cohalm** au adunat economii *George Forsea și Nicolae Spornic*, dela următorii:

George Forsea 10 cr., Nicolae Spornic 10 cr., Nicolae Tempe 20 cr., George Haizea 10 cr., Maria Boranciu 4 cr., Pavel Z. Borcoman 10 cr., Ioan Magdun 4 cr., Bucur Boerescu 10 cr., Bucur Borcoman 5 cr., Bucur V. Danciu 10 cr., Pavel Ôtveș 10 cr., Pascu Arnăuț 5 cr., Ioan Fulgos 5 cr., Nicolae Buzea 10 cr., Nicolae Buzea 10 cr., Ioan Borcoman 5 cr., Lazar Spornic 5 cr., Ioan S. Borcoman 10 cr., George Chișorean 5 cr., George Danciu 5 cr., Pavel Crișan 10 cr., Bucur Danciu 20 cr., George D. Borcoman 5 cr., Ioan Bălăban 10 cr., George Homorozean 5 cr., Ioan Z. Borcoman 5 cr., Domnica Magdun 5 cr., George Crișan 5 cr., Ioan Mănoiu 10 cr., Ioan Magdun 5 cr., George S. Spornic 10 cr., George Magdun 10 cr., Oare-cine 10 cr., George Mandanciu 10 cr., Bucur Spornic 10 cr., George Bănuț 20 cr., Ioan Homorozean 10 cr., Pavel Bălca 10 cr., Moise Ionescu 10 cr., N. N. 24 cr., Ioan Săracu 30 cr., Pavel Danciu 10 cr., Ioan Popa 10 cr., Ioan Bărsan 10 cr., Ioan Haizea 5 cr., Bucur Frățilă 5 cr., Vasi Bercan 5 cr., Ioan Buzea 10 cr.

Suma 4 fl. 52 cr.

Din Gușteriță am primit următoarea listă:

Nicolae Câmpean 10 cr., Nicolae Câmpean jun. 10 cr., George Porau 10 cr., George Iacob 10 cr., George Moldovan 15 cr., George Stanesa 20 cr., Petru Griava 10 cr., Iftenie Bogorin 10 cr., Iosif Morgon 10 cr., Aron Gligor 10 cr., Pavel Rotariu 10 cr., Ioan Câmpean 10 cr., Irimie Bica 10 cr., Maria Bica 10 cr., Ioan Dordea 10 cr., Paraschiva Dordea 12 cr., Ioan Parau 10 cr., Sofron Parau 10 cr., Maria Bora 3 cr., Maniu Rapita 10 cr., Ioachim Rapita 10 cr., Paraschiva Pandor 10 cr., Nicolae Stanisa 10 cr., Ioan Oprișor 10 cr., Ioan Mănișor 10 cr., Ioan Câmpean sen. 10 cr., Paraschiva Câmpean 10 cr., Nicolae Dănilă 10 cr., Nicolae Bica 10 cr.

Suma 3 fl.

Suma întreagă adunată până acum:

1520 fl. 80 cr. și 223 lei, 50 bani.

T. Liviu Albini, dătător de samă.

Terance brave!

Din Ohaba (lângă Blaj), ne sosește o veste care ne înveselește mult, fiind o înălțătoare de suflet probă despre aceea, cât de adânc a străbătut simțul național în poporul nostru, până chiar și în femei, și cât de viu e azi acel simțământ. Ni-să scrie anume, că la amândouă bisericile de acolo, bravele terance române din Ohaba, s'au întrec în darea de liturgii pentru sănătatea și scăparea în pace a scumpilor noștri bărbați naționali, cari pentru noi toți zac azi în temnițele unghurești!

În fiecare Duminecă altele și ear' altele plătesc liturgii pentru dînșii, câte 4—10 terance. Le publicăm cu plăcere și după nume.

Eată-le:

La biserica gr.-or., au dat Duminecă în 29 August, următoarele: Maria Murășanu a lui Nicolae 6 titurgii; Maria Murășan a lui Ioan 5; Salomie Mihălțan 2; Elisabeta Deac 1.

Duminecă în 4 Septembrie: Elisabeta Dragomir a boierului 2; Veronica Codău 2; Paraschiva Dragomir 2; Elisabeta Mihălțanu Huleanu 2; Fira Muntean 2; Maria Pârveu 1; Maria Murășan 1; Iova Mihălțanu a lui Ioan 1; Elisabeta Stefu a lui Solomon 1.

Duminecă în 8 Septembrie: Lina Codău 1; Paraschiva Groza 1; Savina Codău 1; Ana Codău a lui Nicolae 1; Maria Dragomir a lui Vasilie Petreasa 1; Salomie Mihălțanu a lui Simeon 1; Floare Groza a lui Savu 1; Ana Mihălțan a lui Nicolae 1; Ana Schiau a lui Ioan 1; Marie Schiau a lui Nicolae 1.

Duminecă în 11 Septembrie: Anica Crișan 2; Maria Codău a lui Ioan 2; Elisabeta Mihălțan Hulean 2; Elisabeta Stefu a lui Pavel 2; Paraschiva Stefu 2.

La biserica gr.-cat., au dat în 4 Septembrie v.: Ana Schiau 1; Maria Schiau 2; Saveta Gîrbovean 1; Rafla Stefu 1; Ana Schiau 1; Fira Stefu 1; Maria Muntean 1; Floare Gîrbovean 1; Maria Murășan 2; Maria Broscătan 1; Fira Crișan 2.

În 8 Septembrie: Ana Crișan a lui Ioan 2; Maria Pârveu 1; Floare Bătăciui 1; Ioana Groza 1; Rafla Pârveu 3; Maria Pârveu 1; Maria Codău a Mihului 1.

În 11 Septembrie: Ana Stef a lui Macarie 2; Floare Stef a lui Pavel 2; Todora Murășan 1; Iova Balteș 1; Elisabeta Stef a lui Pavel 1; Ana Codău a lui Petru 1; Ana Broscătanul a lui Vasilie 1; Susana Murășan 1; Fira Murășan 1; Elisabeta Stef a lui Pavel 1 și Ana Dragoiu 1.

Să trațiți brave terance și vrednice mame române! Nu uitați nici-când pe bărbații binevoitori noui; ear' la rugăciune duceți și pe fiii și ficele voastre, să le audă și ei numele, să se roage și ei pentru dînșii, și să jure în fața altarului că ei, fiii, când mari vor fi, ca acești bravi eroi vor fi, ear' ele, ficele, ca voi vrednicele lor mame!

Al patrulea proces de presă

al

„Foi Poporului“.

Abia în anul al doilea al vieții, foaia noastră a fost Marția trecută pentru a patra-oară trasă în judecată și osândită de bunii jurați din Cluj.

Articolul învinovățit de astă-dată a fost cel din fruntea numărului 5 din anul de față, intitulat „Străinatatea cu noi“, și cusurul ce 'i-s'a aflat a fost, că printr'însul s'ar fi plănuț ațiferea poporului român la urd contra celui unghuresc.

Pe banca acușăților stăteau trei Români. Dl T. Liviu Albini, (fratele dlui Septimiu Albini), ca proprietar al foii, dl George Moldovan, ca redactor răspunzător, ear' dl Iosif Marschall, ca răspunzător pentru tipar. Scriitorul articolului nu s'a putut afla că cine-'i. Acușății nu și-au mai luat avocat.

După plinirea obicinuitelor formalități, și răspunderea acușăților la întrebările puse lor, primind cu toții, într-o cântăli-se cuvine, răspunderea pentru articol, procurorul Lázár Aurel a ținut vorbirea de acușă (pîritoare), plină de vorbe umflate și nedrepte la adresa poporului român și a foilor lui, — ear' după el, domnii Moldovan și Marschall declarând că n'au gând să se mai apere, — s'a ridicat dl Liviu Albini și a ținut o scurtă vorbire de apărare, în care întemeiat pe lege și pe adevărul ei înțeles, arată în chip luminos și frumos, ce nebunie e a pune pe banca acușăților pe atâta oameni pentru un articol, mai ales însă a-l aduce și poate, osândi, pe d-sa, care e numai stăpân al tipografiei și foilor, dar' nu are și nici nu poate ave grijă și de ce se scrie în cele două foi ce se tipăresc la d-sa („Tribuna“ și „Foaia Poporului“).

După acestea cei 12 jurați retrăgându-se în o odaie vecină, s'au sfătuit și au adus următorul verdict (părere):

Pe George Moldovan 'l-au declarat vinovat cu toate 12 voturile lor.

Pe Liviu Albini cu 7 contra 5 voturi, 'l-au declarat — nevinovat.

Pe Iosif Marschal 6 'l-au aflat vinovat, 6 nu.

Pe temeiul acestei păreri (verdict) a juraților, tribunalul a declarat numai decât pe domnii Liviu Albini și Iosif Marschall și judecătorește de nevinovați,

ear' pe domnul George Moldovan 'l-au osândit la două luni temniță ordinară și purtarea cheltuelilor de proces în sumă de 41 fl. 50 cr. și din cauția (banii de chezeșie) a foii, se confiscă 300 fl. v. a.

S'a înștiințat recurs la Curie.

În numărul viitor dăm amănunte.

Marția viitoare se va pertracta tot la Cluj, un alt proces de presă, tot al „Foi Poporului“, pentru articolul din fruntea numărului 7 din estan, intitulat „Nu li-'i sufletul curat!“ Acușății sânt tot aceiași. Autor al articolului e însuși dl G. Moldovan, redactorul.

CRONICĂ.

Jaf în bani românești. Foile unghurești jidovite, și-au arătat toată dragostea față de noi. Știm că tribunalul din Cluj a osândit pe comitet să publice judecata, pe cheltuiala lor, în vre-o 13 foi. Am publicat'o și noi în nr 34, firește pe nimic, și toate foile românești pe nimic, — foile unghurești inse și-au zis, haid' să înghițim odată și noi gras. Au cerut cât le-a luat gura. Eată care cât: „Kolozsvar“ 150 fl. — „Hermannstädter Zeitung“ 25 fl. — „Nemzet“ 165 fl. — „Pesti Hirlap“ 300 fl. — „Ellenzék“ 150 fl. — „Erdélyi Híradó“ 150 fl. — „Budapesti Hirlap“ 600 fl. — „Magyar Hirlap“ 300 fl. — „Dreptatea“ 01 cr. — „Pester Lloyd“ 150 fl. — „Pesti Napló“ 150 fl. Total 2140.31. fl.

Cerșitoare bogată. Din Băile-Herculane ni-să împărtășește, că pe-acolo umblă la cerșit o anumită femeie, pe care o cunosc sub numele de Moașa Tadeoai, și-despre care s'au spus că ar fi de altfel femeie cu bună stare, și soție a unui om bogat din Caransebeș. De ce o fi umblând la cerșit, nu s'au știe?

Convocare. Adunarea I. din anul 1894/1895 șc. a reuniunii învățătorilor români gr.-or. din despărțământul Peștișu — districtul Orășii-mari, se va ține Joi în 13/25 Octomvrie a. c. în sala școalei române gr.-or. din Felecuș, începerea la 10 oare dimineața. La această adunare sânt poștiți a lua parte toți stimații membri ai despărțământului, precum și amicii școalei. Vor fi la rînd următoarele lucrări:

1. Deschiderea ședinței.
2. Cetirea apelului nominal.
3. Încassarea taxelor restante.
4. Raportul cassarului și bibliotecarului.
5. Discuțiuni asupra temelor: „Grija învățătorului de sănătatea scolarilor“ și „Predarea practică a bucăților de cetire“.
6. Propuneri eventuale.

Stimații membri, cari voesc a prelucra dintre temele amintite sânt poștiți a se însinua la presidiu cu cel puțin 3 zile mai nainte de terminul pus pentru ținerea adunării.

Din ședința comitetului reuniunii ținută în Josani la 4 Octomvrie st. n. 1894. Avram Igna, preș. desp. Iosif Crainic, notar.

POSTA REDACȚIEI.

D-lui Vas. Dumitraș, inv. în P. S. M. Am primit. Vor apare în curînd. Un lucru fii bun ia-l la cunoștință: Dacă unuia ori altuia nu 'i-se publică, decât foarte tîrziu, ori doară nici-decât aceea ce a trimis, asta nu se face pentru-că doară am fi avînd ceva contra lui. Doamne ferește. Ci pentru-că fiind mare vrăful de hîrtii, unele se perd, ori rătăcesc de nu mai dăm de ele. Bunăvoință avem, dar' nu totdeauna putem împlini toate așteptările.

D-sale Nic. Sangorzan, econom în Bistrița. Am primit-o. Va eși în foaie în oare-care număr viitor.

Celor nouă țerani în Opațița. Lucrurile ce ne împărtășiiți sânt grave, dar' nu ne spuneți când s'au întemplat. Lămuriți-ne acurat, altcum nu facem po-menire de ele.

Dlul Traian Bologa, inv. în Hîrtibaciu. Mulțumim. Vom folosi în curînd din ele.

D-sale T. T. în Blaj. Cu părere de reu, iubite, dar' e prea slabă. Dacă noi, ca s'-'ți facem voea, am publica-o, peste vre-o câțiva ani, când D-Ta vei fi mai mare, și ai ceti ce 'ți-am publicat noi, — singur 'ți-ai bate joc de noi.

Dlul G. Todici, în Năsăud. Am primit; îți mulțumim; sânt frumoase și interesante. Te rugăm numai a nu ne trimite cât se poate, pe cari le vei mai fi publicat oare-unde. Ne vom sili a-'ți plini cererea de mijlocitori, deși cam cu greu nădăduim a le pute aduce.

D-sale D. P. curator, în ? Ni-ai trimis poesia „Nevasta frumoasă“, dar' aceea nu-i nici-decum poesie populară, cum zici D-ta, ci ea e făcută de D-ta însuși. Se cunoaște asta numai decât, iubite. Noi însă o publicăm, dacă ne scrii că ne dai voe să mai scurtăm din ea. Ar rămâne bune vre-o 4-5 strofe. Întreagă nu se poate. Nu 'ți-am putut răspunde în epistolă, căci nu ai însemnat de unde ești și de unde ni-ai scris.

Proprietar și editor: T. Liviu Albini.
Pentru redacție, în lipsa dlui Ioan Russu Șiriani,
răspunzător: George Moldovan.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Grânarele bisericesti.

IV.

(sfârșit.)

Toți membrii parohiei sînt în același timp membrii grănarului (vezi § 9.) Deși nu au cuvînt în biserică, prin urmare nici îndreptățirea de-a înrîuri cu votul lor în ale grănarului, primite ar trebui „și femeile de sine stătătoare, cari ar dori să iee parte la contribui și împrumuturi“.

În aproape toate parochiile găsim o seamă de oameni mai avuți și une-ori bogați, cari, în schimbul contribuțiilor anuale, bucurosi s'ar desărcina în cei din-tăi ani, sau și odată pentru totdeauna, d. p. când cu înființarea grănarului sau în cutare an mănos sau în urma unei averi moștenite și c. l. Invederat, că prin contribui de acest fel grănarul trage mai mare folos decît încurgînd bucatele pe rînd, și hotărît că unora este bine-venit privilegiul de a se scăpa mai îngrabă, luându-și grija de pe cap dintr'odată.

Acei cari ar fi contribuit 30 măsuri deodată, se numesc membri „fondatori“ (intemeietori). Ca avînd să contribue în curs de 3 sau 6 ani, membrii „pe vieață“ trebuie însărcinați a dărui cu tot atâtea măsuri mai mult. Dacă cineva ar îmbia mai mult decum cer statutele, d. p. 40—50 măsuri deodată sau 2—3 măsuri an de an, cu atît mai bine. Membrii „ordinari“ se pot face și cei fondatori, sau „pe vieață“, se înțelege, cu începere din anul, în care vor fi dărui cătătimile cuvenite. Măsurile anuale, contribuite de mai înainte cad în folosul grănarului.

Din §. 10 se vede apriat, care în ce împregiurări încetează de-a fi membru. Văduvele rămase după membrii reșoși reamintim, pot deveni și ele membri, de asemenea orfanii ajunși în vîrstă. Prin strămutarea în altă comună sau trecerea la altă confesiune (lege), încetează datorința contribuțiilor și cu ea dreptul împrumutării în rînd cu membrii rēmași.

Se poate întempla, că unul sau altul dintre parochieni a iscălit statutele și astfel s'a îndatorat a contribui, însă nu contribue timp de 5 ani împliniți, din capul locului sau începînd din cutare an, fie că se învrăjbise cu parochul sau alți fruntași bisericesti, fie din sgărzenie, din mojie și îndărjire, ori te miri din ce cauză. Față cu asemenea oameni nu rămîne decît pedepsirea treptată: dojana aspră, mai pe urmă în fața obștiei, așadar în fața sinodului parochial resp. adunării bisericesti, apoi „excluderea“ și cu ea pierderea dreptului de împrumutare pentru totdeauna, și în sfârșit darea în judecată. Tot asemenea se vor pedepsi acei cari

nu ar fi înapoiind, timp de 3 ani împliniți, bucatele luate ca împrumut sau dobînda cuvenită. Față cu unii și cu alții s'ar pute aplica, sub cuvînt de neîmplinirea datorințelor cea mai grea pedeapsă: excluderea din sinodul parochial resp. adunarea bisericescă și pierderea tuturor drepturilor bisericesti.

Dacă grănarul s'ar înființa în afară de biserică, d. p. prin o „tovărășie agricolă“ sau cutare reuniune (însoțire), statutele ar trebui înaintate spre întărire diregătoriilor lumești. Ce soarte ar ave înaintarea la ministerul sau și la tribunalul *) ung., este de prevăzut. Și fiindcă vorba e de ajutorarea bisericii, prin lucrarea împreună a parochienilor, am ținut să propunem chivernisirea (administrarea) averii grănarului prin organele bisericesti în-datinat.

O mai deaproape lămurire a §. 11 fiind de prisos, trecem numai decît la §. 12.

Până a nu se întrunî sinodul parochial resp. adunarea bisericescă, va fi potrivit și pe alocurea neapărat, să premeargă una sau mai multe sfătuirii, mai înteu între cărmacii bisericii și alți fruntași din comună. Unde învoirea acestora este de mai înainte câștigată și mai ales unde protopopul întrevine cu stăruință, și parochul se bucură de încrederea obștească, poporul se înduplecă și el și înființarea grănarului merge strună. Hotărîrea însăși urmează a se lua în sinodul parochial (resp. adunarea bisericescă) ordinar sau și extraordinar, înadins convocat spre acest scop:

Punctele b) până la z) din §. 12 nu au trebuință de explicare, fiind și așa lămurite. Aceeși se poate zice despre cuprinsul §§-lor 13, 14, 15, 16 și 17.

Rămîne deci să vorbim ceva asupra §. din urmă 18.

Secerișul de estan a trecut demult și chiar recolta din urmă, a cucuruzului (mălaiului, păpușoiului) este pe sfârșite. În cursul celor trei luni până să înceapă anul viitor, preoțimea și fruntașii nostri ar ave destul răgaz a se sfătui împreună, a îndemna pe unii și pe alții și a pune la cale pregătirile de lipsă.

De cumva s'ar pute dobîndi în-cuviințarea din vreme, fie și numai prin sinodul parochial resp. adunarea bisericescă, cu atît mai bine. Dacă nu, se va amfna pentru lunile de iarnă, când și așa se întrunesc sinoadele resp. adunările sus amintite. În urma votării și apoi subscrierii prin membrii parohiei, statutele se vor trimite consistorului fără amînare cu rugarea de a le întări. Înadins zicem fără amînare: căci nu e bine a trăgăna întemeierea grănarului de pe o lună pe alta sau doară până să

*) Statutele „tovărășilor agricole“ urmează a fi încuviințate prin tribunale, ear' statutele reuniunilor și c. l. prin minister.

treacă viitoarea recoltă și cu ea privilegiul de-a strînge bucate.

Întemeierea grănarului fiind și așa auevoioasă și împreună cu multe jertfe, a bună-seamă că nar fi lucru cuminte a îngădui desființarea totală fără nici o pedecă, d. p. prin o mână de oameni întruniți în cutare sinod ordinar resp. adunare bisericescă ordinară.

În scopul de-a îngreuna desființarea statutelor cer ființa de față a „cel puțin $\frac{2}{3}$ din membrii parohiei“, cari și ei vor ave să hotărească cu majoritate; altcum grănarul rămîne și pe mai departe.

Ca de încheiere fie-mi iertat a recomanda primirea statutelor întocmai sau aproape întocmai. Când cu plăsmuirea acestor statute nu am pregetat a lua în-țelegere mai deaproape cu tovarășii mei în suferință și îndeosebi cu venerabilul „Badea George“ din Băsești, atît de pățit și măiestru în ale economiei și chivernisirii. Împreună am lucrat și precumpenit împregiurările locale atît de osebite și credem a fi isbutit așa, încât statutele să nu aibă trebuință de schimbări, ori-și-unde s'ar fi punînd în aplicare.

Osteneala ce ni-am dat va fi cu prisos rēsplătită, auzind că în toate părțile locuite de Români se întemeiază grănare bisericesti din ce în ce mai numeroase.

D. Comșa.

Insemnătatea producerii de unt.

Publicăm azi și scrisoarea pe care a alăturat' o domnul Ministru de agricultură la cărticica publicată în numărul trecut, trimițîndu-o tovarășilor economice din țeară:

II.

No. 39190. Dela ministrul de agricultură.

Esc. Sa domnul ministru r. u. de finanțe (peste vistieria țerii), și cel de comerț (ce are grijile negoțului), cu sprigiu privat au înființat în capitala Budapesta o „Tovărășie regnicolară pe acții, numită „Hungaria“ pentru trimiterea în țeri străine a untului ungar (din Țeara-Ungurească). Scopul tovarășiei „Hungaria“ este: pregătirea untului și ducerea lui cu grămada pe piețele țerilor străine, — ear' chemarea ei este: a da îndemn în țeara noastră la pregătirea untului în măsură mare.

Acest ram de folosire a laptelui, care până aci nu a fost cultivat în țeară la noi de loc, ba n'a fost în stare să copere nici chiar trebuințele de casă, luându-se acum pildă dela țerile străine, are chemarea să ajungă la o desvoltare și preț mai mare. Trimiterea untului pe piețele din străinătate va ave, negreșit, o înrîurire binefăcătoare asupra stărilor noastre economice, ear' asupra prāsirii de vite și asupra acelor care se îndeletnicesc cu ținerea vitelor — cei mai mulți la noi — va ave o înrîurință deasemeni foarte însemnată.

Această întreprindere, după chemarea ei, va deschide izvoare noue de venit bogățiilor și săracilor deopotrivă, și prin aceea, că va avea să plătească măcar cu prețul cel mai mic, untul trimis în ori ce măsură și din ori-ce parte a țării, la adresa ei, va produce mișcare de bani și în ținuturile cele mai îndepărtate de centru, a căror rămânere înapoi în cele economice este pricinuită chiar prin prea puțină mișcare de bani.

Această întreprindere este chemată a da naștere la un chip de câștig mai bun și mai plătit în toate părțile țării; ear' prin înființarea de lăptării (ocoale de lăptărit), va înfruri puternic și nemijlocit asupra prăsirii vitelor, ear' mijlocit asupra îmbunătățirii puterii de a rodi a pământului.

Tovărășia »Hungaria«, în scopul de a asigura pe vînzători în toată privința, a întocmit și da pentru fiecare o muștră de contract din 14 puncte, prin care se regulează toate trebile cu pregătirea, pachetarea, trimiterea și plățirea prețului untului. De altfel tovarășia da fiecărui interesat deslușirile de lipsă. (Adresa ei este: »Hungaria«, *országos magyar vajkiviteléi részvénytársaság, Budapesten, Központi iroda, Dalszinház utca 12 sz.*) Dă mai departe o cărticică despre însemnătatea negustoriei cu unt.

(E vorba de cărticica cu îndrumările pe care le-am publicat și noi în traducere sub numărul I. al acestui tratat.)

*

Eată acum și muștra de contract ce se va încheia între cel-ce ar dori să se apuce de producerea de unt pe seama tovarășiei »Hungaria«, punându-se cu ea la învoală:

III.

»Contract

Încheiat de o parte între »Hungaria«, tovarășie regnicolară (peste țeara întreagă) pentru trimiterea în țeri străine a untului ungar, și de altă parte între N. N. din comuna N., comitatul N. ca pregătitor de unt.

1. N. N. prin aceasta se obligă, că va pregăti unt din laptele alor (câte) vaci (ori câte bivolițe), după prescrierile de mai jos; ear' untul astfel pregătit, pe cât va ține acest contract, îl va trimite numai și numai »Hungariei«, tovarășie regnicolară pentru ducerea în țeri străine a untului ungar.

2. Privitor la pregătirea și trimiterea untului, sînt îndreptătoare următoarele:

a) laptele în cel mult 24 ore după mulgere, are să fie prefăcut în unt dulce prin smântănire și alegere;

b) nu este iertat a se folosi pentru pregătire de unt, laptele vacii 40 de zile înainte de a fâta, și 10 zile după fătare, precum nici laptele dela o vacă bolnavă, ori căreia 'i-se dau leacuri în lăuntru.

c) pregătirea untului să se întemple prin cea mai curată umblare cu el, și el să fie lipsit de ori-și-ce materie străină;

d) Untul așa trebuie pachetat, cât bunătatea lui să nu sufere în vremea trimiterii lui;

e) Trimiterea untului să se întemple cel puțin de două-ori pe săptămână, și felul precum și timpul trimiterii să fie făcut de mai înainte cunoscut direcțiunii (căpeteniei) tovarășiei.

3. »Hungaria«, tovarășie pentru trimiterea în afară a untului ungar, se obligă, că:

va primi tot untul pregătit în chipul arătat mai sus, prin domnul N. N. din X. pus la postă pe adresa tovarășiei la stația Y. sau și la o altă stație numită și înștiințată, precum și pe cel adus pe o altă cale oare-care la magazinul central din Budapesta, și îl ia netto (adecă untul limpede cântărit) după chilogram, cu prețul stabilit mai jos (la punct 4, literele e, f). Prețul untului trimis în cursul unei luni, cu subtragerile ce pot veni înainte în înțelesul punctului 8 și 10, — tovarășia îl plătește cu bani gata în Budapesta totdeauna în ziua a treia a lunii viitoare, sau apoi pune banii la postă pe adresa trimițătorului, subtrăgînd cheltuelile trimiterii.

4. La formele ce sînt a se ține când cu primirea untului, e de însemnat, că:

a) toate cheltuelile trimiterii pe tren, le plătește tovarășia;

b) tovarășia vizitează numai decît untul sosit, și întrucît nu 'l-ar afla de clasa întâie, îl dă îndată în seama specialistului (pricepătorului în d'alde astea) dela ministerul de agricultură, spre a-l clasifica (prețui), care clasificare apoi are putere obligatoare pentru amîndouă părțile;

c) tot untul care în 24 de oare dela sosire n'a fost dat în seamă specialistului dela ministerul de agricultură, se socotește ca fiind de clasa I., și tovarășia plătește pentru el prețul stabilit pentru untul de clasa I;

d) unt de clasa întâie e cel pregătit după îndrumările date mai sus și de altfel nebăgat de vină, care în asemănare cu greutatea sa nu cuprinde mai mult ca 12% apă (adecă 12 părți din 100);

unt de clasa a doua e acela, care de altfel e tot ca cel de clasa I. de bun, care însă cuprinde mai mult ca 12 părți de apă la sută, dar' nu mai mult ca 18;

ear' unt de clasa a treia e cel și mai bogat în apă, sau în ori-care altă privință băgat de vină.

e) Tovărășia plătește pentru untul trimis ei pe drumul de fer, ori pe altă cale dat în seamă la magazinul central din Budapesta, dacă e de clasa întâie, netto de un chilogram 1 fl. (două coroane); pentru cel de clasa a II. netto de kilogram 85 cr. (1 coroană 75 filleri) — ear' apoi pe cel de clasa a treia îl cumpără numai cu acel preț, care îi rămâne după detragerea cheltuelilor din prețul ce 'i-a

făcut specialistul dela ministerul de agricultură.

f) Dacă însă producătorul, în lunile lui Iunie, Iuliu și August, trimite cu 10% (adecă cu zece la sută) mai mult unt ca în celelalte luni de peste an, atunci tovarășia aceste 10% le plătește cu prețul statorit, dar' pentru ce va fi și peste asta, nu va mai plăti decît untul de clasa I. și a II. cu 85% din prețul seu, (adecă în loc de 1 fl. își dă numai 85 cr. pe chilo. de clasa I.)

5. Producătorul e îndreptățit a-și înștiința societății »Hungaria« pe oarecare locuitor din Pesta, ca om al seu de încredere, care să fie de față la clasificarea untului băgat de vină.

6. Producătorul își poate schimba numărul de vaci ori bivole însemnate în punctul 1-ii al contractului, e dator însă a înștiința tovarășia »Hungaria« în fiecare pătrar de an, și anume în întâia jumătate a lui Ianuarie, Aprilie, Iulie ori Octomvrie, scăderea (producerii) ori sporirea ce a tras-o după sine schimbarea numărului vitelor.

7. Tovărășia se obligă ca, la dorința ce ar arăta-o cutare producător ce a încheiat contract cu ea. să-i trimită acestuia mașinile și uneltele de cari ar avea țipsă, și să 'i-le așeze în localitatea (cămara) făcută anume spre acest scop.

8. Producătorul contractant se obligă ca prețul mașinilor și uneltelor trimise lui de tovarășie, precum și cheltueala avută cu așezarea lor, întru cât în privința aceasta n'ar fi încheiat un contract deosebit, să le întoarcă tovarășiei în acel chip, că tovarășia să 'i oprească totdeauna din prețul untului ce 'l-a trimis, 10% (a zecea parte) până întreg capitalul (prețul mașinilor și cheltuelile) cu interese (amete) cu tot, vor fi plătite. Interesele se statoresc totdeauna cu 1% mai mari ca cele-ce le are banca austro-ungară.

9. Ear' întrucît producătorul va face întru toate destul punctelor contractului de față, el poate cere ca, în înțelesul §-lui 40 din statutele tovarășiei, să se împărțesească și el cu 5% din venitul curat al tovarășiei, potrivit cu măsura în care el a trimis tovarășiei unt.

10. Întru cât producătorii singuratici, ori mai mulți producători însoțiți, trimit pe zi cel puțin 5 chilogramme de unt, și doresc să aibă și ei acții de-ale tovarășiei, și dorința lor aceasta 'și-o înștiințează în timp de 6 luni dela începerea lucrării »Hungariei tovarășie p. tr. în ț. str. a untului«, — această tovarășie pe acții, se obligă a-i da fiecăruia pentru cei dintâi 5 chilo pe zi, o acție în preț de 200 coroane, și după fiecare 10 chilo trimiși mai mult pe zi, încă câte o acție de persoană, — în așa chip, că tovarășia, pentru răscumpărarea îndreptățitei acții, să 'i

oprească trimitătorului din prețul untului ce va trimite, cel mult 5% (cinci la sută.)

11. Durata acestui contract (puterea lui), se hotărăște pe zece ani dela întemeierea tovărășiei, în care vreme amândouă părțile se obligă a se ține de îndatoririle luate prin punctele de mai sus; se îndreptățește însă producătorul, ca să abzică acest contract (să se mulțumească de el) în ori care an la 1 Octomvrie, obligându-se însă a pregăti unt încă o jumătate de an. În cazul acesta toată suma cu care el ar fi datorind tovărășiei, perzându-și dreptul de a-o mai plăti în rate, are să 'i-o plătească atunci deodată și numai decât.

12. Întru cât producătorul n'ar face punctuos deajuns obligamentelor sale din contract, anume ar înceta trimeterea de unt înainte de căderea contractului, și n'ar mai trimite nici în urma provocărilor din partea tovărășiei, e dator a plăti deodată și numai decât tovărășiei prețul mașinilor și uneltelor precum și cheltuelile avute cu așezarea lor, cu cât 'i-ar mai fi datorind.

13. Dacă producătorul, contrar punctului 2 litera c., în untul trimis ar mesteca materii străine, e dator a plăti numai decât tovărășiei pentru fiecare chilogram de unt în chipul acesta falsificat: 50 fl. ca gloabă, pe lângă aceea tovărășia mai e îndreptățită a rupe cu el numai decât contractul, și a-și încassa dela dînsul datoria și cheltueala ce-ar mai fi avându-o față cu tovărășia.

14. În cas de proces, părțile contractante se obligă a se supune judecății și umblării acelei judecătoriai alese din cinci membri, la care fiecare parte își numește pentru sine doi specialiști (cunoșcători și pricepători în treabă), cari apoi prin invoeală își aleg un președinte. În contra umblării și judecătoriai acestei judecătoriai alese, nu se mai poate apela.

Pentru adevărea tuturor acestora, contractul de față s'a întocmit în două exemplare conglăsuitoare, s'a cetit părților contractante, li-s'a lămurit, și aprobându-se (aflându-se de bun) din partea lor, s'a scris cu mâna proprie în fața a doi martori. —

Despre persecii americani.

Un măiestru în ale pomăritului descrie mai pe larg soiurile americane de perseci, de a căror laude sunt pline astăzi toate ziarele. În treacăt fie zis astă-dată, persecii de soi american sunt pe cale de a fi împămîntenite și la noi.

Acești perseci își trag obârșia din soiuri europene și americane. O prețioasă însușire, datorită cumînției practice americane, este, că pot îndura un ger de 12—15°R. și mai ales că rodesc prin

Iunie, așadar' neasemenat mai de timpuriu ca de obicei. Fructele sînt adese foarte mari, dulci și gustoase.

Prăsirea se poate face din simburi, care, iernați printre năsip jilav în pământ, încolțesc și răsar în cel dintăiu an.

Dintre numeroasele soiuri mult-puțin osebite amintim pe scurt următoarele:

»Amsden« sau „persecul de Iunie“ cu fructe dulci, miez alb și peliță (coaje) înroșită. După-cum și numirea arată, rodește prin Iunie.

»Alexandru« cu fructe adese uriașe de un roșu strălucit și miez aevă delicat și plin de must. Rodește cu 8—9 zile înaintea soiului premergător.

»Doctor Hogg« rodește cu sfîrșitul lui Iunie și are fructe mari, albe, de un gust minunat.

»Governor Garland« cu fructe de o mărime uriașă, foarte bune, albe și pe față roșii.

»Saunders« cu fructe nu tocmai mari, care se coc pe la mijlocul lui Iunie.

»Max Brigg«, soi foarte timpuriu, cu fructe mari, rotunde și înroșite.

W F. Niemetz, grădinar în Timișoara, îmbește șapte soiuri americane, perseci pitici, 1 buc. 60 cr., 100 buc. cu 55 fl.

Îndemnăm cu stăruință pe țeranii nostri să-și cerce și ei norocul cu perseci americani, care de sigur vor isbuti, mai ales în ținuturile priincioase viței de viie sau cum se zice, „în țeara vinului“.

Despre când și cum ar trebui sădiți pomii, am fost vorbit în „Economul“ nr. 10 din an. tr. În unul din nrii viitori vom reveni.

Lecuirea tuberculosei.

Știința medicală cearcă neobosit se afle leacul celei mai grozave boale a omenimii. Este vorba de „tuberculosă“, numită în limba poporală „boala uscată“, care atâtea vieți tinere rēpune, atâtea speranțe frumoase îngroapă în recele morment! Mai anii trecuți descoperirea vestitului doctor Koch din Berlin făcuse omenimea să se încălzească de speranța, că în sfîrșit s'a aflat un leac sigur și contra acestei boale. Durere însă, această speranță în curēnd s'a adevărit a fi deșeartă.

De atunci încoace s'au făcut nenumărate cercări și Dr. Viguerat, medic și profesor în Geneva (Svițera) pare a fi fost aevă norocos. Leacul aflat de acest medic este zērul laptelui de asină (măgărită), prin a cărui „injectare“ sub pielea bolnavilor a isbutit a vindeca numeroase persoane. Dintre 27 tuberculoși, pe care medicii îi închinase, Viguerat, prin injecțiunile sale, a mântuit și a făcut deplin sănătoși pe 25. Despre cum a purces când cu lecuirea, Viguerat a ținut

deunăzi în orașul Modena (Italia) o vorbire ascultată de numeroși medici. Un bogătan din Geneva a înființat pe seama tuberculoșilor „institutul Viguerat“, care se va deschide în Noemvrie, deocamdată numai pentru acei bolnavi, la a căror mântuire nu mai e speranță.

Castanul japez.

În timpul mai nou vedem împămîntenindu-se în țerile luminate un nou soi de castani (căstani) sub numirea „castanul japez“ (lat. Castanea japonica), care produce roade aevă îmbelșugate, cu începere din al 2—3 an. Din cauza rodniciei sale neasēmuite, acest soi rămâne mic, cere însă pământ mănos și soare din greu. Fructele ajung mărimea castanelor italiene, cunoscute sub numirea de „maroni“ (maroane). În deosebire de multe alte soiuri, care degeră ușor, castanul japez este trainic și îndură asprimea iernii cu înlesnire.

De dorit ar fi să se introducă acest soi prețios și la noi, cu deosebire în ținuturile calde și încâtva adăpostite.

W. F. Niemetz, grădinar în Timișoara, îmbește castani japezi cu 2 fl. bucata.

Fructe de sēmēnat se capetă în toate orașele mai mari.

Păstrarea ouelor în cenușă.

Un învățător din Boemia scrie, că în ținutul unde trăiește, ouele se string prin August și se îngroapă în cenușe, în care rămân proaspete până la Crăciun.

„În anul trecut“, zice dînsul, s'a întemplat, că 5 oue rēmasese ascunse în cenușe, cari de cu primăvară s'a dus pe câmp, unde ouele s'au aflat în stare neștirbită. Putina cu oue fū ținută în podul casei, așadar' în preajma gerului“.

Zama de urez ca leac.

Se ia 1 litru de apă și se ferbe 3—4 ore cu urez bun, o lingură încărcată. Zama se străcură și se amestecă cu zahăr și must de lămăe (țitroană) în cătățimea dorită.

Beutura astfel dobândită e nutritoare și are prețioasă însușire de a tămădui în pripă stomacul (rînza) stricat prin bucate.

Păstrarea penelor de scris.

Vorba e aici de penele de oțel, aluminiu sau alt metal.

Cerneala (negreala) se trage ușor înspre hărtie, dacă penele noue se înfig mai întēiu într'o modălcă (tuberculă) tăiată de cartof (crumpen, baraboi, picioică.) Spre a le curăți de scoarță neagră, n'avem decât să străpungem un cartof de 2—3 ori. În multe cancelarii din Anglia se vede pe masa de scris câte o modălcă de cartofi, în care se implentă penele când cu scrierea.

Știri economice.

Ziarele și alte foi în țările mai luminate. Atât ce privește bibliotecile obștești cât și ziarele, cel dintâiu loc îl ocupă Statele-Unite din America-nordică. Urmează Franța, Germania, Britania-mare și c. l. țeri.

La începutul anului de față se socotiau în Statele-Unite 18.000 ziare și alte foi (reviste), dintre cari peste $\frac{1}{2}$ parte ziare zilnice; la 3081 persoane se vine un ziar. În Franța 6035, dintre cari $\frac{1}{3}$ în Paris (164 ziare zilnice); un ziar se vine la 7345 locuitori. Germania avea 5500, un ziar pertru 8519 locuitori; în Berlin, capitala Germaniei, apar 721 ziare și reviste. În Britania-mare 4048, între cari 900 zilnice, 339 bisericești și 1508 reviste; se vine câte un ziar la 8692 locuitori. În Italia apăreau 1606, între cari 150 zilnice; se vin câte un ziar la 17.721 locuitori. Austria avea 1274, dintre cari în Viena 779; se vine un ziar la 18.078 loc. Spania se aflau 1128, între cari 280 zilnice; la 12.939 loc. se vine câte unul. Svițera (Elveția) avea 900 la 3229 loc. câte unul. Belgia 815, la 7182 loc. câte unul. În Rusia (fără Finlanda) 800 dintre cari în Petropole 200 și în Moscva 74; se vine câte unul la 109.341 loc. În Olanda 489, câte unul pentru 7528 loc. Scandinavia 408, câte unul petru 16.400 loc. În Ungaria se aflau la începutul anului 923 ziare și reviste, dintre cari 731 maghiare (și alte 4 în străinătate), 121 germane, 42 slavice, 17 române (și încă 3 apărute după începerea anului), 3 italiene, 2 franceze și 1 ovreească. S'ar veni pentru 10.105 loc., cari vorbesc ungurește, câte 1 ziar maghiar, la 15.648 Germani un ziar german, pentru 46.545 Slavi unul și la 152.320. Români câte un ziar sau revistă în limba română.

Oameni tari. Alături de bărbați foarte tari găsim în istorie și femei vestite pentru tăria lor.

Așa d. p. domnișoara Gautier (cet. Gotie), sub regele Ludovic XV. actriță la teatrul francez din Paris, era în stare să frângă banii de metal între degete și nu s'a găsit bărbat, care să poată suporta strângerea ei de mână. Singur ducele Moritz de Saxonia, pe atunci mareșal și unul din cei mai voinici bărbați, a putut să-i desfacă pumnul închis. Ca să arete oficerilor, care-l însoțeau la drum, cât de tare e, a intrat odată într-o făuriște și ceru să-i potcovească calul. Măiestrul îi dete ca să-și aleagă din potcoave. Ducele însă a frânt și mototolit potcoavele imbiat una câte una și, aruncând frânturile, a strigat în bătaie de joc: „Nu ai mai bune ca astea!“ În urmă ducele s'a făcut ca-și-când ar fi aflat o potcoavă bună, pe care măiestrul o bătu calului. Drept plată ducele a aruncat pe nicovală (ilău) o piesă (bucață) de 6 taleri. Măiestrul ia piesa a mână și o frânge zicând: „Dacă potcoava bătută a fost bună, și D-ta trebuie să-ți dai un taler bun! Numai după-ce frânsese 5—6 taleri, se mulțumi cu un Luisdon de aur, zicând: „Talerii au fost răi, sper însă că piesa de aur va fi bună.“

Jucărie pentru oamenii vîrstnici.

Se taie mărunt trei foi de varză (curechiu) roșie și se pun într'un blid curat, turnând peste tăței cam o litră de apă clocotindă. După timp de două ore sau și mai curînd, apa se pune într'o sticlă, în care apar îndeplin vîntă (albastră). Într'aceea se disolvă (tăpește) în apă puțină și anume „sare de sodă“

și „peatră acră“, în două vase mititele. Se iau apoi 4 pahare și se toarnă în cel dintâiu 6 picături de oțet tare, în al doilea 6 picături de „sodă“ disolvată și în al treilea 5 picături de „peatră acră“ disolvată; al patrulea pahar rămâne gol (deșert.) Umplînd aceste pahare cu apa din sticlă, cel dintâiu apare în culoare roșie frumoasă, al doilea în culoare de un verde gingaș și al treilea în culoare strălucită cireșie, în vreme-ce cuprinsul paharului al patrulea rămâne vînt ca mai înainte.

În care țeară câte animale agricole se află. Pe temeiul numărătoarelor făcute în cei din urmă 5 ani s'a adevărit, că se află animale agricole și anume în:

	Cai	Bovine	Oi	Porci
Germania	3,836,300	17,555,700	13,589,650	12,178,300
Franța	2,852,650	13,364,500	21,500,000	6,337,100
Britania	2,079,600	11,207,600	21,775,000	3,278,000
Austria	1,548,200	8,644,000	3,186,800	3,549,750
Ungaria	1,748,900	4,879,050	10,594,870	4,803,700
Rusia (fără Finlanda)	20,867,700	27,622,650	48,220,200	10,742,100
Statele-Ū. amer. de Nord.	16,481,200	53,90,600	45,048,100	45,206,300
India br.	—	67,720,600	—	—

La 100 locuitori se vin și anume în:

	Germania	Franța	Britania-mare	Austria	Ungaria	Rusia	Statele-Unite	India
Cai	7.8	7.4	5.5	6.5	12.1	22.9	25.7	—
Bovine	35.5	34.9	29.6	36.5	33.8	30.6	84.8	48
Oi	25.7	56.1	83.9	13.3	73.4	52.9	71.9	—
Porci	24.6	16.5	8.7	14.9	33.3	11.8	72.2	—

Tovărășie agricolă în Avrig. Frunțașii comunei Avrig, lângă Olt, la sfatul dlui Ioan Maxim, proprietar, Irimie Răduț, magistrul postal și G. Postea, învățător, a hotărît să înființeze o tovărășie agricolă. În acest scop s'a ținut și adunarea generală, în care s'a ales dl I. Maxim president. Biurul s'a fusar înat cu statorirea din urmă a statutelor și cu plămuirea scrisorilor trebuitoare pentru ca tovărășia să fie înregistrată în regulă. Între cele dintâi lucrări ale tovărășiei se numără: cumpărarea unei mașini de sămănat cu 13 rînduri, dela vestita firmă englezească „Clayton și Schuthlewort.“

Losurile pentru regularea Tisei din 1880. La 1 Octomvrie căl. nou a. c. s'au tras 25 serii și anume: 192, 343, 392, 404, 785, 805, 955, 1095, 1164, 1381, 1382, 1418, 1738, 2149, 2777, 3012, 3218, 3269, 3754, 3895, 4000, 4051, 4136, 4170 și 4269, dintre cari au câștigat și anume: seria 404 nr. 4 10.000 fl., seria 1418 nr. 47 1000 fl., seria 4051 nr. 100 1000 fl., seria 955 nr. 2 1000 fl., seria 2149 nr. 33 1000 fl., seria 4170 nr. 85 1000 fl. Toți ceilalți numeri cuprinși în cele 25 serii amintite câștigă câte 120 fl. Tragerea mai deaproape la 1 Aprilie 1895.

Ceară de vîndut. Dl Zorovavel Perhaiță, preot în Ghichiușul-de-jos (Alsó-Gyékenyes, p. u. Décs), imbie 2—30 chilog. ceară curată. Prețul de 1 chilog. este 1 fl. 50 cr. Spesele transportului cad în sarcina cumpărătorului.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 212. Comuna noastră Tîrnova are la 3000 locuitori Români, desbinați în două confesiuni. Sînt și vre-o trei familii jidănești și un luteran venetic, cari au vîrît multă ură între frați. „Cînd doi se ceartă, al

treilea se bucură“. Această zicală se potrivește la noi, unde frații de un sînge se pismuesc și se ceartă, în vreme-ce veneticii trag mari foloase, îmbogățindu-se de pe spinarea bietului popor. Ceea-ce pricinuesc mare stricăciune e, că oamenii s'au dedat cu beutura spurcată a birtașului perciunat. Duminecă și în sîrbători, mulți poporeni mai bucuroși sîd în birt (cîrcimă) decît în biserică! După-ce au strîns bani din greu dela Tîrnoveni, Jidanii de mai nainte și-au cumpărat unul case în Lugoș, altul duce lume dalbă în Recița ca un boier. După-ce își vor fi umplut sacul, se vor duce și cei de acum, spre a face loc altora din vița lor, mai calici. . . .

Îngrijat de soartea viitoare a comunei și vînd a pune stavilă păcătoșilor și sărăcirii datorite rachiului jidovesc, m'am cugetat la înființarea unei „Reuniuni de temperanță“. În timpul liber, membrii acestei reuniuni s'ar pute îndeletnici cu cetitul și alte lucruri folosite, avînd să plătească mici taxe pentru abonarea de ziare și c. l. Nefiind lămurit de ajuns, Vă rog să-mi răspundeți la întrebările:

Este iertat să pășim în public cu agonisirea de membri? Sper, că birtașul jidan nu ne-ar pute împedeca în virtutea cutărui și nici sili să-i bem rachiul stricat, dacă nu voim.

Membrii, cari ar călca legămîntul, pot fi pedepsiți în scop de binefacere?

Tîrnoveanul

Răspuns. Dacă ai fi cetit cu mai multă luare aminte nrul 28 al „Economului“ din a. c., o parte bunicică din întrebările făcute ar fi fost de prisos. În nr. amintit află totodată un proiect de statute pentru „reuniunile de temperanță“ (cumpătare). Decît fără, negreșit mai bine este cu o reuniune de cetit cu statute întărite în regulă. D-ta și alți frunțași cercați mai întăiu a îndupleca o seamă de oameni, invitând apoi pe toți la o adunare constituantă, în care să se desbată și în-cuviințeze statutele. Acestea se aștern ministerului ung. de interne prin mijlocirea protopretorului. Întrebarea despre că Jidanul n'ar pute împedeca, dovedește frică cu totul nefîntemeiată, neavînd suflet de om dreptul a te sili să bei, dacă nu vœști! Statute pentru reuniuni de cetit poți afla la ori-ce casină românească.

Întrebarea 213. Vă rog să-mi răspundeți în „Foaia Poporului“ la întrebarea: De unde și dela cine aș pute cumpăra o păreche de rațe, souiul „Rouen“? Nicolae Coca, preot.

Răspuns. Cetește răspunsul la întrebările 208 și 209 din „Economul“ nr. 37 a. c.

Întrebarea 214. De peste un an încoace mă îndeletnicesc în orele libere cu legatul de cărți și alte lucrări de acest fel. Până acum am cumpărat cleiul (cirul) de legat. Bucuros aș face cruțare plămuid însumi cleiul, dar' nu știu cum. Vă rog deci să-mi arătați în prețuita „Foaia Poporului“, din ce și cum se plămuesc cleiul, de cari se servesc legătorii de cărți (compactorii)?

N. I. Popa, învățător

Răspuns. Amestecă făină bună de grâu și apă, producînd un fel de cir groșior. La 1 litru de cir se adaugă 2 lingurițe de „peatră acră“ pisată mărunt. Amestecul se ferbe bine. Un mic adaus de spirt împedecă mucegăirea.

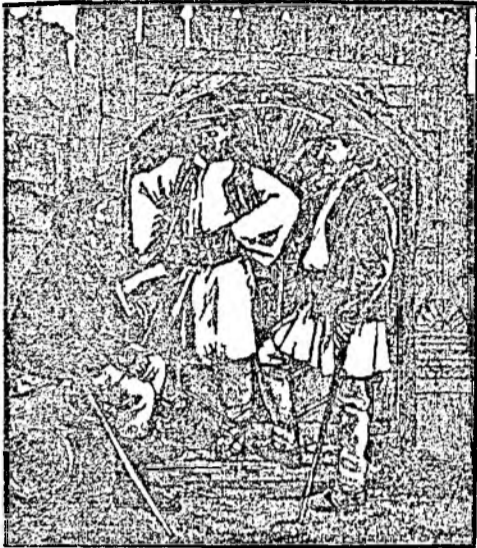
Institut Tipografic T. L. Albini în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călinđarul Poporului

pe anul comun

1895.

Cuprinsul: Călinđarul astronomic și bisericesc, cu povește economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1895. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. Autoritățile bisericesti române din Ungaria și Transilvania. — Văduvele, de Delavrancea. — Moțul și Domnul, de Ioan Vesa, învețător. — *Economic*: Ceva despre stărpirea omidelor; Sirop de smeură și de cireșe. — *Poesii*: Cu flori cu ramuri verzi, (Dedicăție martirilor noștri) de P. Dulfu; Lupta vieții, de G. Coșbuc. — *Partea hazlie*: Oala cu lapte; Anecdote; Răspuns încurcat; Ghicitori. — Tărgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul. Cu trimiterea pe postă 23 cr.

Anunț. [2153] 5—5

Ne mai putându-mă ocupa cu economia de vite pun în vânzare

vaca de rasa „Pinzgau“,

cumpărată în toamna anului trecut dela comitetul „Reuniunii române agricole din Sibiu“. Vaca fătată în Februarie a. c. și gonită cu taur de rasa „Pinzgau“, dă peste 3 cupe lapte pe zi și are virsta de 3½ ani. Prețul 200 fl. solvibili la termenele și între condițiunile stabilite de comitetul reuniunii agricole.

Doritorii să se adreseze la

Ioan Ivan, notar în Gurariului (p. u. Orlat).

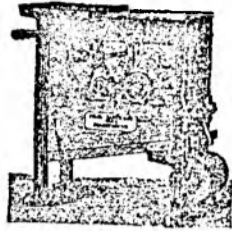
Cancelaria avocatului Dr. N. Olariu

se află [2171] 6—6

str. Cisnădiei nr. 7.

Sfirmitoare de cucuruz (porumb)

de mână și cu motor, cu efect dublu sau simplu, cu sau fără ventilație.

Piue pentru curățit. cerealelor, Mașini de sortat cu trior, Prese de fân și de paie, de mână, stabile și mobile.

Mașini pentru pregătirea de nutreț,

Tăietoare de nutreț,

Tăietoare de napi și cartofi,

[276] 1—10

Piue de bucățit și zdrobit,

Aparat pentru muiatul nutrețului,

Cuptoare cu cazan de economie pentru nutreț de vite etc.

de construcția cea mai excelentă și mai bună fabrică

PH. MAYFARTH & CO.

fabrici imp. și reg. excl. priv.

de mașini agricole, turnătorie de fer și ferărie cu vapor.

VIENA, II., Taborstrasse Nr. 76.

Cataloge gratuit — Representanți și comisionari sânt de dorit.

2 medalii de aur,
13 de argint,
9 diplome de
onoare.

Franz Joh. Kwizda.

Fluidul de restituțiune

al lui

[482] 30—45

KWIZDA

apă de spălat pentru cai. Prețul unei sticle
1 fl. 40 cr. v. a.

De 30 de ani întrebuințată în grajdurile curții și ale militarilor și civililor, pentru întărire după strapațe mari, la scrintituri, înțepnirea mușchilor etc., face caii să presteze mult la trainare.

Liferant al curții c. și r. austro-ungare.

Liferant al curții reg. române.

Să se observe bine marca și să se ceară exclusiv fluidul de restituțiune a lui Kwizda.

Depositul principal:

Farmația cercuală Korneuburg I. Viena.

Se capătă în toate farmaciile și drogueriile din Austro-Ungaria

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000; Fond de rezervă fl. 70.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

[1418] 15—37

Direcțiunea institutului.

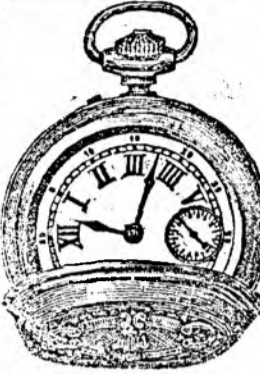
Bazarul vienez de coroane

Viena, V/I Rüdigerasse Nr. 1, Blumenhaus,

este una dintre cele mai solide și mai plăcute firme din monarhie, unde se pot comanda cei mai necesari articoli, toți cu 1 fl. Fiecare obiect are valoare îndoită, costă însă numai 1 fl.

1 florin sau 2 coroane fiecare bucată.

Oroloage de buzunar

regulate precis, recunoscute ca de cea mai excelentă calitate, cu mecanism-remontoir veritabil, neperitor, de argint, metal lustruit, precum și de argint probat de 13 loți, admirabil lucru, foarte frumos gravate, cu sticlă de cristal, cu aparat de secunde și arătătoare, toate se trag la mâner fără cheie și ajustate splendid cu toate inovațiile tehnicii moderne de arta orologeriei, regulate precis foarte punctual, se capătă în 4 sorte.

Numai fl. 3.

fl. 3. un orologiu remont. de buzunar, de nickel, dela Chicago cu arătător de secunde, cu werk precis regulat. fl. 3.

fl. 4. Un orologiu remont. de nickel, fin de prima cal., construcț. cea mai extel. și mai punctuală cu minutar. fl. 4.

fl. 5. Un orologiu remontoar de nickel cu capac dublu și werk regulat precis. fl. 5.

fl. 6. Un orologiu remont. de buzunar, de aur amer., cu trei capace, fin aurit, abia se deosebește de aurul verit., gravat frumos și punctual regulat. fl. 6.

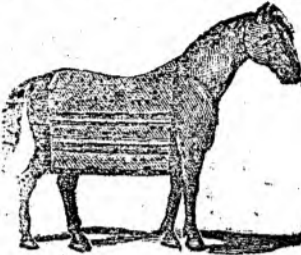
fl. 7. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu coperișe fin gravate, precis regulat. fl. 7.

fl. 9. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu capac dublu, fin gravat și precis regulat. fl. 9.

fl. 12. Un orologiu de buzunar, anker remontoar de argint veritabil cu 15 rubine, merge precis. fl. 12.

Toale de cai

Numai fl. 1.65

Numai fl. 1.65 pro bucată.

3600 splendide așa numite

Toale de cai

se vor vinde cât mai iute pe ... ate, după ce furnisarea s'a sistat. Aceste splendide toale ... 190 cm lungi și 130 cm late, provăzute cu margini vârgate, groase ca o scândură, călduroase ca un cojoc, și costă acum, cât ține proviziunea, cu bordure bogate pro bucată

I-a cal. economie fl. 1.65. II-a cal. domnești fl. 2.50. III-a calit. birjari fl. 3.—

1 florin sau 2 coroane bucată.

1 orologiu de bronce ce merge regulat, cu garanță 1 fl.	1 lanț de orologiu din aur artificial cu acătătoare 1 fl.	1 inel din aur-doucle cu petri 1 fl.	1 medalion din aur artificial, cu petri 1 fl.	1 brățar dela expoziția din Paris 1 fl.	1 medalion de inimă din argint veritabil, probat 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă. 1 fl.	1 pălărie bărbat. din păsle moale foarte țitoare 1 fl.	4 cravate bărbătești fiecare în altă formă și culoare, foarte fine 1 fl.	1 păreche mănuși călduroase pentru iarnă, din lână 1 fl.	1 jachetă de lână pentru dame și bărbați 1 fl.	1 păreche pantaloni de lână (sistem Jäker) pentru domni 1 fl.
1 cămașe bărbătească, foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 păr. ismene bărb din pânză de casă bine lucrate 1 fl.	6 păr. ciorapi bărb. într'o culoare ori cu vârgi frumoase 1 fl.	3 păreche ciorapi fem. într'o culoare sau cu vârgi frumoase 1 fl.	1 corsetă cnirasată, fason parisian, foarte durabilă 1 fl.	12 batiste, cu margini colorate, chivite 1 fl.
1 cămașe femeiască din șifon ori în cu broderii 1 fl.	1 corsetă de noapte din șifon cu broderie fină 1 fl.	1 păreche ismene fem. din șifon, cu broderie fină 1 fl.	1 sucnă călduroasă, cu brodure 1 fl.	3 șorturi de casă, mostre frumoase și moderne, veritabil de spălat. 1 fl.	1 șort de lister, calitate bună, caro, chivit, 1/4 de mare 1 fl.
1 jachetă de dame din creton francez lucrată 1 fl.	1 haină de iarnă gata pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	1 covor de pat din stofă de jute dest. pentru 2 persoane 1 fl.	1 cearceafă de tot corp și gata 1 fl.	6 merindare de in, mari și tari 1 fl.	6 ștergare, calitate bună, caro, chivite 1 fl.
1 față de masă bună damast alb ori colorată 1 fl.	6 serviette pe deplin de mari, albe ori colorate 1 fl.	1 năframă de mătășă 1 cot de mare și în orice culoare 1 fl.	3 batiste de mătășă de Lyon, în mai multe colori 1 fl.	1 eventail cu zugrăvire artistică, foarte frumos 1 fl.	1 năframă mare călduroasă pentru dame, 1/4 de mare 1 fl.
1 pipă din spumă de mare artificială 1 fl.	1 spiț de țigară spumă de mare veritabilă cu chichlibar 1 fl.	1 pipă pentru burghezi, spumă de mare artificială cu vergea cu tot 1 fl.	1 aparat de foc, aprinde însuși cu iuteala fulgerului 1 fl.	1 portmoneu tot din pele cu incheietoare 1 fl.	1 portmoneu pentru bani și documente 1 fl.
1 lămpaș cu o lumină intensivă 1 fl.	1 șatulă de cusut de mătășă cu scule de cusut 1 fl.	1 album pentru fotografii, foarte fin 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru scoaterea dopurilor. 1 fl.	1 crucifix din metal topit, nu se poate sparge 1 fl.	1 oglindă de părete 3 cm. de mare, în cadru de nuc 1 fl.
6 linguri de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	6 furculițe franc. din argint de Phönix veritabil 1 fl.	3 cuțițe de masă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	12 lingurițe de cafea din argint de Phönix veritabil 1 fl.	1 lingură mare de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	2 feșnice de salon argintărite fin, formă frumoasă 1 fl.
1 țitoare de zăhar splendid argintărită și fină 1 fl.	1 moară de cafea cea mai bună construcție, durabilă 1 fl.	6 tase de cafea calitate bună neperitoare 1 fl.	Împărăteasa și 2 frumoase figuri de decorațiune 1 fl.	3 broșuri de dame în mostre deosebite 1 fl.	1 briciu, tăiș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.

<p>Numai fl. 5.75</p> <p>costă o bucată întreagă de 30 coți, de pânză de casă excelentă, trainică, solidă, de calitate lată</p>	<p>Numai fl. 6.25</p> <p>costă o bucată întreagă de 30 coți de haine de pat din Sternberg, prima calitate, bună de spălat în toate colorile, foarte trainică.</p>	<p>Numai fl. 5.50</p> <p>costă o bucată întreagă 30 coți, prima calitate oxford, în toate colorile, soiu trainic, pentru cămăși și rufe de casă.</p>	<p>Numai fl. 5.50</p> <p>costă o bucată întreagă 30 coți, calitate excelentă pentru cămăși Schiffon, fină ca cea din in, foarte bună și trainică.</p>
--	--	---	--

2 florini fiecare bucată.

<p>1 păreche pantaloni de iarnă pentru bărbați, făcut elegant în toată mărimea 2 fl.</p> <p>1 jachetă pentru domni și dame în orice mărime. 2 fl.</p> <p>6 metri de covoare, sortă bună, cu brodură colorată 2 fl.</p> <p>1 covor pentru așternut, înaintea patului, frumos lucrat 2 fl.</p> <p>1 perdea modernă pentru ferestri de jute sau dantele 2 aripi complete 2 fl.</p> <p>1 tacâm de masă pentru 6 persoane, 1 pânzătură, 6 serviete fine 2 fl.</p> <p>1 bucată pânză garn. 1/4 lată 7—8 metri lungă, deasă 2 fl.</p> <p>3 bucăți cămăși de oxford pentru lucrători foarte trainic lucrată 2 fl.</p> <p>1 blusă de dame modernă din satin fin, mustra cea mai nouă 2 fl.</p>	<p>1 orologiu de părete cu deșteptător 2 fl.</p> <p>1 lanț de argint, pentru domni sau dame 2 fl.</p> <p>1 brățar de argint, veritabil cu apendice 2 fl.</p> <p>1 oglindă cu ramă de aur 55 cm mare, frumoasă, format mare 2 fl.</p> <p>1 umbrelă de mătășă Austria, cu lemn durabil fin 2 fl.</p> <p>1 giamentan cu lăcat cu îmbrăcăminte bună de pele 2 fl.</p> <p>1 pipă de spumă veritabilă de mare cu virf argintat cu 2 fl.</p>	<p>1 serviciu din porcelan de cafea pentru 6 persoane, 15 bucăți, 2 fl.</p> <p>1 pelerină de iarnă din lână 1/4 mare, groasă călduroasă 2 fl.</p> <p>1 stampilă de cauciuc cu orice nume, dimpreună cu culoare 2 fl.</p> <p>1 lanternă magică pompoasă cu figuri mari și cu instrucțiune 2 fl.</p> <p>1 plapomă excelentă și bună, lucrată în culoare vânăță și roșie 2 fl.</p> <p>1 cușmă fină pentru domni 2 fl.</p> <p>1 muff pentru dame prima calitate 2 fl.</p> <p>1 cămașe de flanel pentru domni în toate colorile, foarte călduroasă 2 fl.</p> <p>1 batistă de Lyon veritabilă de mătășă, mare, în orice culoare 2 fl.</p> <p>1 păreche de feșnice de salon Alpaca, fason mare, elegant 2 fl.</p>
---	---	--